

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an 200 Lei
Pe 6 luni 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Furtună în pahar

Puțini cetățeni ai României, și mai puțini cetitori ai „Unirii” își dau seama de primejdia nevăzută ce trece peste capetele noastre. Ea există totuși. O adevărată furtună, care sguđuie violent coloanele unei simpatice foi dela granița apuseană.

„De câteva zile — destăinuiește sorioara — circulă prin țară cele mai ciudate zvonuri. Se susține că Românii de religie unită de dincoace de Carpați ar intenționa să iasă de sub autoritatea papei și să-și aleagă un papă autohton”. — Bapristi și Dardanelele ei de lume! Da unde-or fi uniții ăștia grozavi, cari vreau să-și facă numai decât un cogeamite „Papă” autohton?! Li căutăm și nu găsim nici unul. Deși atâtă merităm: dacă-i trădare, apoi cel puțin s'o știm și noi. Ei bine, sunt atât de ai naibii, încât nici măcar zvonul nu l-am putut oblici până acum. De nu venia revelația fratelui, am fi murit fără să-l bănuim. Acum însă îi vom da noi de urmă, fără doar și poate.

Deocamdată alt vierme ne roade la inimă. De ce, dragă Doamne, uniții ar fi ajuns la gânduri atât de eroic-autohtone? Răspunsul îl găsim tot acolo: „Ca protest împotriva revizionismului Papei”. — Altă grozăvie. Să amesteci deabinelea, nu alta. Perfect adevărată, totuși. „Ziarele italiene anunță, că papa Pius XI (insetatul de pace) . . . a fost convertit la revizionism și înaltă zilnic rugăciuni pentru izbânda revizionismului”. — Ne trec sudori reci. Dacă însă o spun ziarele italiene, o fi așa. Că doar presa lui Mussolini e perfect informată și controlată. Adevărat că organele Vaticanului nu suflă un cuvânt despre asta. Se prea poate însă, că și acolo se lucrează în taină.

Acum: ce trebuie să facem noi, Românii uniți, în fața acestei situațiuni teribile? Aici confratele nu e de acord ca sine însuși. Odată crede, că bunele intențiuni ale papalității pentru poporul românesc nu pot fi puse la îndoială. Dimpotrivă, ea ne-a făcut bine mai mult decât oricare altă forță politică ori religioasă de peste graniță. Adevăr necontestat, dovedit cu istoria în mână, într-un luminos discurs al d. Sever Bocu. De aici concluzia: Papa ne vrea binele. Din revizuire noi nu avem nimic de pierdut, ci de câștigat: jumătatea Banatului nostru, dat pe nedrept Sârbilor. — În alt loc însă, aceeași gazetă crede că, prin atitudinea Papei, Românii uniți sunt puși în cea mai critică situație. Vor trebui să revină la „vechea matcă”, înțelegând ortodoxia.

Acum, să fim serioși. Bunele intențiuni ale gazetei bănățene sunt indiscutabile. Nu scrie ca să ne supere. Grăiește din dragoste de neam. Asta-i frumos. Nu ajunge însă. Trebuie să-și controleze informațiunile și să nu se alarmeze atât de repede. Chiar dacă la „cafana” orașului s'ar răspândi zvonuri senzaționale despre rugăciunile zilnice ale Papei dela Roma. Și chiar dacă s'ar fi scris așa ceva în te miri ce fițuică străină (pe care, de altfel, confratele a uitat s'o citeze cu numele!). Dacă Franța și Anglia și celelalte mari puteri nu se turbură, putem fi liniștiți și noi.

În loc de astfel de zvonuri, mai bine ar fi încrestat primirea impresionantă pe care a avut-o la Vatican grupul celor 500 Români din „caravana Universului”, cărora Papa Pius XI, revizionistul, le-a spus între altele, că, „în calitate de urmaș al sf. Petru, unește rugăciunea sa cu a apostolului ca să fim unul cu toții, ca credință și unul ca țară, gândindu-se la țara noastră, „pe care — adaugă Sfântul Părinte — o iubesc pentru frumosul ei trecut, pentru gloriosul ei prezent și pentru splendidul ei viitor”. Așa scrie „Universul”, care nu poate fi bănuț de iper-catholicism!

Marasm creștinesc

Pacea Domnului — Alții lucrează — Să acționăm și noi!

de Dr. Nicolae Popa

Într-o recentă predică a unui distins preot din București s'a putut auzi cât de puțin temei se poate pune pe eforturile Ligii Națiunilor de a înfrăți popoarele și oamenii. Argumentația se făcea cu faptul real că mobilul acestor eforturi nu pornește din imperativul resimțit al vorbelor Mântuitorului: „Pace vouă”, ci din dorința plină de trufie a omului care se crede singur stăpân pe viața, moartea și destinele sale. Și ale altora.

Ni-se pare atât de importantă constatarea distinsului preot, încât nu puteam începe acest articol fără a o aminti, chiar dacă preocupările noastre, la moment, au în vedere mai mult aspecte din sânul neamului nostru. Pentru că dacă areopagul mondial se dovedește neputincios în această mare problemă, neputința lui trebuie căutată în singuraticile popoare al căror exponent este el. Aici este viciul, aici marea lacună: în sufletul colectiv al singuraticelor națiuni.

Dacă am dori să evidențiem acest suflet colectiv al națiunilor într'un moment dat, am putea-o face desigur, constatând și îndrumându-ne din aspirațiunile lor. În vremile noastre însă o precizare a aspirațiunilor popoarelor pare extrem de anevoioasă, dacă nu imposibilă. Amestecul culturalului, politicului, economicului și financiarului este atât de inextricabil încât aspirațiunile diferite în aceste domenii se zădărnicesc. O rostogolire de forțe cu orientări nedeslușite și cu determinări contradictorii dau impresia unui adevărat haos, în care lipsește un oricât de șubred centru organizator. La Liga Națiunilor se strigă pace, și pace doarește oricare popor. Totuși în lume flutură spectrul războiului. Națiunile în lăuntrul țărilor lor doresc liniște prosperă, dar în același timp sunt răscolite de patimi tulburătoare și plânge mizeria pe toate cărările. Aspirațiuni? — Clocot păgân a tot ce poate să svâcnească în vine și să incolțiască în creierul liber al omului din secolul al XX-lea!

Există poate totuși o aspirațiune: adâncă dar nepătrunsă, cu înălțimi inaccesibile, cuprinzătoare dar fără cuprins, generală dar atât de particularizată încât ajungi să te îndoiești de valoarea ei efectivă. În sufletul mulțimii mai persistă încă o străduință spre ideal: dorul de dreptate. Dar și aceasta este atât de „umanizată” încât fășnirile ei nu fac aureolă. Dorul de dreptate rămâne o balanță în veșnică oscilație, o bancnotă nestabilizată și falsificată în sute și mii de forme. Pentru că este dor omenesc cu scopuri, înainte de toate, personale; pentru că este dorință umanizată ale cărei imperative au un răsunset restrâns și de circumstanță, pentru că este un deziderat scientist și nu o poruncă divină rostită în norul de pe

munte. Așa fiind înțelegem de ce adâncimea acestei aspirațiuni nu clocotește, de ce înălțimile ei nu farmecă, de ce florile din cuprinsul său sunt ofilite și pentru ce nici chiar sub puterea sentimentului general de nedreptate nu năvălește în mereu îngroșate valuri de acțiune.

În această haotică stare de spirit se lansează — pentru a câta oară? — un memento. Apostolul chiamă cu dragoste și dojenește cu durere. El atrage încă odată — în aceste noui împrejurări — atenția asupra singurului centru de organizare eficace, asupra învățăturii Celui trimis. Dar în timp ce, în cealaltă parte, *creștința în om* se organizează într'atâta, încât poate să stăpânească și să conducă zeci de milioane de suflete, dincoace asistăm la un timid început de acțiune creștină care nu se acomodează destul de repede împrejurărilor și care nu isbutește să se impună stăpânitorilor „creștini”. Rutină creștinească îi încetinește pașii, îi pune zăgaz avântului. Creștinii laici, căci alor ar fi să fie această acțiune, dormitează în timp ce ceialalți priveghează. Pe ici pe colo doar, câte-un vis-nostalgie le dă senzația din cale-afară de satisfăcătoare a trezirei. Dar în general calmul credinței lor este atât de mare încât se confundă cu indiferența, dacă nu de-a-dreptul cu necredința. Și pentru că să nu ne ducem în locuri prea depărtate pe cari nu le cunoaștem, îndeajuns și de al căror miraj ne temem, e-suficient să privim în oglinda mică care este casa noastră.

Acțiunea creștină de care vorbim s'a înfiripat și la noi cu aceeași timiditate, înfrântă un moment de elanul începutului, și se strecoară în viața neamului cu aceeași ștearsă rutină a obiceiului moștenit. Dacă am sta să facem bilanțul celor trei ani și jumătate ai Agru-lui, nu știm dacă o să găsim la contul profit ceva ca aport propriu al acestei asociații mirenești. Câteva fapte, mai mult sau mai puțin izolate, cari s'au produs, au caracterul atât de personal încât îndreptățesc credința că s'ar fi produs și fără această asociație „Generală” și te fac uneori să te întrebi cu teamă asupra imboldului din care au pornit. Și astfel memento-ul care s'a rostit deasupra văilor creștine își caută încă piscul care să-l resfrângă în ecou și care, se vede că la noi este atât de greu de descoperit. Până acum cel puțin — o spunem cu durere — nu vedem că ideea aruncată să fi fost prinsă cu dragoste și învățătura să fi rodit în inimi de discipoli devotați, căci după 3½ ani de organizare ne găsim tot atât de buimaci și desorientați.

Este oare nevoie să dovedim acestea prin absența totală a cuvântului nostru în toate chestiunile la ordinea zilei? Noi nu știm bună

oară să fi pledat cineva în vre-o chestiune în numele învățaturii creștine, în vreme ce teoriile omenești sunt neconținut puse la contribuție. Noi nu știm ca în strigătul general după dreptate, cristalizat în revendicările de tot felul, înțelegerea creștină să fi propus o soluție de pace și de dreptate, în vreme ce teoriile sociale se infiltrază cu insistență neprecupețită în sufletele desorientate. Enciclicele papale îndrumătoare câți le-au citit? Câți s'au inspirat din ele; sau măcar câți s'au trudit să le facă cunoscute, într'adevăr cunoscute, în această țară creștină? Și am putea să punem și alte multe întrebări cărora ar fi trebuit să le răspundă cel puțin asociația „constituită”, care este Agru-l, dacă nu și țara creștină întreagă. Dar' nu o vom face, fiindcă această lipsă de acțiune expansivă își găsește perfectă justificare și explicație în lipsa de tensiune interioară.

Nici n'am voi să insistăm asupra celei dintâi dintre datorile Agru-lui, aceea de a intensifica conștiința creștină în interiorul său. Am fi făcut-o foarte bucuroși cu ocazia congresului general, dacă cauze de neînălțat nu ne-ar fi împiedicat participarea. Am dori totuși să ne exprimăm o dorință, care — rugăm — să nu fie interpretată ca o jignire. Am dori să vedem anume, să simțim, că avem un comitet central. Am dori să vedem că acest comitet este cu adevărat centrul preocupărilor agriste și am vrea să știm și noi de aceste preocupări. Într'adevăr nu ne putem închipui o acțiune bine îndrumată, dacă lipsește îndrumătorul statornic. Am vrea să ne vină dela centru cât mai deseori cuvinte de ordine și relatări încurajatoare de fapte îndeplinite, pentru că altminterea inițiativa particulară a diferitelor secții se pierde fără relief. Am vrea în sfârșit să ne convingem că A. G. R. U-l există și se hrănește neîncetat din dumnezeiasca învățatură a lui Hristos cel înviat după ce a biruit moartea.

Păstorul în mijlocul turmei. Insoțit de p. canonic V. Bujor și de profesorii de teologie Leményi și Popa din Cluj, *Preasf. Iuliu* și-a cercetat, în ziua de Dumineca Tomii,

credincioșii din două parohii învecinate cu orașul său de reședință.

Prima parohie vizitată cu acest prilej a fost *Baciu*. Primit cu poartă triumfală și în cântece de orestră, înaltul ierarh după ce răspunde la numeroase cuvântări de bineventare, se îndreaptă, în cortegiu de credincioși, spre biserica satului. După sf. slujbă, recepții și gustare, marele Păstor a luat, pe vreme de ninsoare, drumul *Suceagului*. Oficiază și aici un scurt serviciu divin, cuvântează cu însuflețire ca la Baciu, stropește cu aghiasmă mulțimea ce tixia nouă și încăpătorează biserica parohială, ca după aceea să se îndrepte spre Clujul multelor și grelelor preocupări pastorale, ierarhice.

Păr. Ilie Blaga din Baciu și p. Victor Popa din Suceag, dimpreună cu oaspeții ocazionali și cu lumea credincioșilor, vor rămânea încă multă vreme sub impresia fascinantă a celor văzute și auzite de praznicul Sf. Toma din acest an. Asta în butul frigului, a ploii și a ninsorii din acea zi.

Monseigneur Martin

Înaltul demnitar Mgr. Victor Martin, decanul Facultății Teologice din Strasbourg, este decorat din partea Statului Român cu ordinul „*Coroana României în grad de mare ofițer*”. Distincție bine plasată și într'adevăr meritată.

E cunoscută doar activitatea multilaterală și neobosită a Mgr. pentru înaintarea și propășirea României. Lungul șir de studenți în teologie, de după războiu, ce se perândă an de an pe băncile acestei Facultăți li va păstra pentru totdeauna amintirea sinceră și nefățărită acestui mare bărbat al Bisericii franceze. O amintire neștearsă, fiindcă Mgr. Martin nu cunoaște obstacol pentru a le ușura traiul și a le înlesni continuarea studiilor lor teologice.

În totdeauna gata să le dea mână de ajutor, nefăcând deosebire între catolic și ortodox, și din abundență suplimente bănești și sfaturi, atât unora cât și altora. Primește cu multă bucurie orice concurent român, și do-

rește chiar ca numărul teologilor români să crească din ce în ce mai mult la această veche și renumită Universitate. — Actualmente, mulțumită dânsului, cifra rotundă a studenților teologi români la Strasbourg este foarte măgulitoare. — Asistă cu multă satisfacție la orice manifestație și serbare românească. Se interesează de aproape de toți teologii români. Și când pasul abătut și descurajat al vre'unui frate român se îndreaptă spre cabinetul decanal, Mgr. Martin calm, senin și surzând, strânge călduros mâna tânărului levit, ascultându-i jalba și durerea. Și e proverbială doar vorba, că nu s'a auzit niciodată ca tânărul confrate român să iese nemângăiat și nereconfortat dela dânsul, și fără ca eminentul demnitar să nu-i fi turnat oleu pe rana-i sângerândă ce, eventual, îi chinuia sufletul.

Cunoaște viața românească sub toate aspectele ei, și urmărește cu viu interes tot ce se petrece în România. Nu poate uita niciodată frumoasele suveniri și amintiri câștigate în vara anului 1925, când ne-a căutat la noi acasă, parcurgând România în lung și 'n lat. Urmarea căreia a fost înmulțirea studenților români la Facultatea din loc, și deschiderea largă a porților universitare și fraților ortodocși, cărora li s'a pus la dispoziție „colegiul Sf. Vasile”, condus cu multă pricepere de Mgr. Dib.

Om energetic, just, foarte activ și de o valoare rară. Ales și reales decan al Facultății Teologice din Strasbourg. Deține această demnitate încă din anul 1923. Decorat din partea Franței cu „Legiunea de onoare în grad de cavaler”. Onorat din partea Instrucțiunii Publice franceze cu titlul de ofițer. Distins canonist, având în această calitate onoarea de a fi avocat al Tribunalului Rota Romana. Ridicat la treapta de prelat papal și canonic onorar de Strasbourg. De două ori doctor: în litere și dreptul canonic. Icusit și solid profesor atât la Facultatea Teologică cât și la Institutul de Drept canonic.

Statul Român acordând această distincție s'a distins pe sine în primul rând, prin do-

Foia „Unirii”

Amin — strigă stâncile

de Ovidiu Hulea

Cuvânt înainte*)

La 12 Februarie, acest an, s'au împlinit 75 de ani dela Aparițiile Prea Curatei în peștera dela Lourdes.

Un sentiment de adâncă recunoștință către Mama mea, — *Salus infirmorum*, — mă constrânge să aștern pe hârtie aceste câteva rânduri — ca un omagiu pornit din adâncuri către Aceea, care mi-a redat viața sufletească primejduită atât de cumplit în anul 1930.

Cetitorule, nu trece cu simbet ironic peste cuvintele mele — ci oprește-te.

Oprește-te și te bucură, dacă ești credincios, — *cugelă și rectește*, dacă valurile vieții și-ar fi despotat sufletul de ceace este mai prețios și mai sfânt, — *de credință!*

De-asupra noastră, lângă noi, în noi — așteaptă *Fericirea să-i deschidem porțile... Primăvara, lumina, Viața — înălțarea, jertfa, biruința, — Dumnezeu, așteaptă să-L chemăm, să ne învăluim în iubirea Lui cea fără margini.*

*) Autorul are în manuscris, gata de tipar, o broșură întreagă referitor la evenimentele dela Lourdes, cu un episod miraculos din viața proprie. Rândurile ce urmează sunt, bine înțeles, numai o parte din această interesantă lucrare. (N. R.)

Eu am văzut cu ochii mei divina comedie, și am lacrimi în privire.

De aducere aminte sfântă, de tărnie ne mai trăită! — Tolle.... lege....!

Aparițiile Prea Curatei

Era joia, 11 Februarie 1858, către amiazi. Bernadette, în tovarășia surorii sale Toinette și a vecinei Jeanne Abadie — strângeau lemne, pe livada scaldată de râul Gave, și când tovarășele ei traversează gârta, Bernadette puțin cam sficioasă și bolnăvicioasă, ezită la intrarea în apă; și iată că de-odată ea vede, în o scobitură a peșterii din față — o Doamnă îmbrăcată în alb.

Întâiul gest instantaneu al Bernadettei fu să-și recite rozarul; atunci Aparițiunea prinde în mâni, Ea însăși, un rozar pe care-l avea între degete, dând exemplu copilei — să se închine. — Apoi, cu un semn, Doamna chiamă pe Bernadette, care nu îndrăzni să se apropie — și vedenia dispăru.

Pe drum, spre casă, copila întrebă pe Toinette și pe Jeanne Abadie, dacă au observat ceva, apoi la stăruințele tovarășelor, le confie secretul, care, din gura Toinettei ajunse repede la urechile mamei Soubirous, care-și opri copila să mai treacă pe lângă Peșteră. — Opreliștea fu ridicată însă la 14 Februarie, când Bernadette însoțită de cinci sau șase copile — vizită de nou Peștera. — Ele ingenunchiază în fața Peșterii Massabielle și rozarul începu. — „Ea e acolo; Ea surăde!” strigă copila dintr'odată și fața ei se transfigură!

»Dacă sunteți din partea lui Dumnezeu, veniți — zice ea, și Doamna se apropie. — Bernadette e în extaz.

A treia oară, joi 18 Febr., ea o contemplă îndelungat; Aparițiunea îi zice:

»Avea-vei bunătatea a veni aici cincisprezece zile?»

Și la răspunsul afirmativ al Bernadettei — Aparițiunea continuă:

»Eu nu-ți promit că te voi face fericită în această viață, dar te voi face, cu atât mai mult, în cealaltă».

A doua zi vizionara se duce de nou la Peșteră. — Cu mama și mătușa sa Bernadette — deja o mică trupă face excorta Bernadettei.

»O cât este ea de frumoasă, rostesc cele prezente — admirând fața Bernadettei strălucitoare de-o lumină și vrajă nemai văzută.

Sâmbătă la 20 și Duminecă la 21 Febr., sute de persoane alegă să vadă minunea; e între ei și doctorul Dozous.

În aceste zile Prea Curata îi încredințează Bernadettei o rugăciune, și o îndeamnă să se roage pentru păcătoși.

Dar în aceeași Duminecă comisarul Jacomet intervine, oprind cu amenințări pe tatăl Bernadettei de-a mai continua cu aceste »jocuri ridicole și primejdioase».

Dar copila încercă din cauza opreliștei o atât de adâncă mâhnire încât tatăl ei nu o mai opri, și Bernadette se duse de nou la Peșteră în 23 Febr. De atunci până Marți, 2 Martie, Aparițiunea se continuă, în fața a tot

vada strălucită a înțelegerii valorilor din străini ce merită stima sa deosebită. Sincerile noastre felicitări înaltului decorat, cărui-l dorim totodată încă mulți și fericiți ani, spre binele Franței și a Patriei noastre iubite.

Șt. B. Dragu.

Încă un concordat ratificat. E cel încheiat cu republica de *Baden* în 12 Octombrie 1932 și ratificat anul acesta, în 11 Martie. E al unsprezecelea concordat din răstimpul pontificatului Preafer. Părinte Piu XI.

În sensul textului oficial, adus de *Acta Apostolicae Sedis* din 7 Aprilie c., jurisdicția mitropolitană a arhiepiscopului de Freiburg se extinde și asupra episcopilor de Mainz și Rottenburg, deși acestea nu sunt în Baden. Statul se obligă să plătească și mai departe bisericii sumele asumate când cu exproprierea averilor eclesiastice dela începutul veacului trecut. Numai ca subvenții pe seama personalului bisericesc din gremiul de Freiburg va solvi anual 356.000 Mărci = 14.240.000 Lei. Tot statul va susține și facultatea teologică dela univ. din Freiburg și va salariza corpul ei profesoral. Se va îngriji apoi ca în toate școlile de pe teritoriul republicei de Baden religia să fie obiect obligator și să se propună amăsurat principiilor bisericești.

După Bavaria și Prusia, acesta e al treilea stat german care înțelege să-și reguleze raporturile sale cu Sfântul Scaun în sensul echității și în interesul său binepriceput. Hitleriștii deastădată s'au purtat loial. De unde mai înainte atacau concordatul cu extremă violență, acum au lăsat-o domol de tot. Ratificarea n'a mai întâmpinat în ei dușmanii de odinioară. Câteodată se întâmplă și așa: Honores mutant mores in melius.

Cel mai vechiu drum de țară al lumii. Expediția științifică austriacă, ce face explorări în Egipt, a descoperit acum de curând, în partea de vest a deltei Nilului, în apropiere de localitatea Nerimda, cel mai vechiu drum de țară al lumii. Acest drum, afirmative, e din epoca neolitică, și ar fi fost făcut cam cu 4—5 mii de ani înainte de Nașterea Domnului.

mai multora, foarte mulți veniți din satele învecinate.

La 23 Febr. Bernadette primi întâiul secret pe care nu l-a spus niciodată, nimănui. — La 24 primi și transmise mulțimei chemarea Doamnei către pocăință.

La 25, în văzul mulțimei, — atingând nisipul Peșterii — Bernadette făcu să țâșniască din el un izvor nesecat. La 26 ea sărută pragul Peșterii — pentru păcătoși; la 27 exprimă părintelui Peyramale, preotului Lourdes-ului, că Aparițiunea îi cere să se zidească de-asupra Peșterii o capelă. La 2 Martie Prea Curata reînnoește dorința de a i-se zidi capela și de a se face pelerinaje la acest loc.

La 3 Martie Peștera rămâne mută, dar a doua zi fața Bernadettei se luminează de-același farmec ceresc. — Ciclul pare terminat, dar la 25 Martie, în fața Peșterii — împodobită de pietate populară cu fel și fel de daruri — în fața unei imense mulțimi atrase de sărbătoarea Bunei Vestiri, păstorița apăru încă odată în extaz! Și în aceasta zi, pentru a cunoaște numele Doamnei, la implorarea nemărginită a Bernadettei, — Aparițiunea a lăsat să sune revelația care va suna peste toate veacurile: — »Eu sunt Nepătata Zămislire!» cuvânt pe care nimeni nu-l rosti până atunci, și pe care Bernadette îl rosti fără să știe, să priceapă, să cuprindă taina ce i-s'a încredințat.

De două ori încă, la 7 Aprilie și la 16 Aprilie, și la 16 Iulie, Prea Curata veni să mai suradă confidentei sale.

La întâia dată reapariția se legă de o

Dogme și cult

— Reflecții la observările unui frate din strana cealaltă —

de pr. Octavian Popa

„Telegraful Român” din 8 Aprilie 1933, — No. 30—31 — se ocupă aproape numai cu Biserica catolică. E și frumos și firesc. Când casa și-e deplin curată, treci și mături la vecin. Și casa „Telegrafului” e deplin curată. Că numai zilele trecute un mare cotidian din Capitală se ocupa cu afacerile dela o apropiată episcopie de peste munți; că numai ieri-alaltăieri tot un mare cotidian se ocupa de propriul stăpân al „Telegrafului” și alte de acestea, ce are a face? Răutăți gazetărești, unele puse la cale de uniți, și nimic mai mult. „Telegraful” nu le vede pe acestea, dar trece să măture în casa vecină.

Articolul prim se ocupă de Catolicismul român. Și trebuie să ne bucurăm de această dragoste arătată în preajma sărbătorilor. Articolul poartă titlul: „*Reformatori falși în biserica unită*” și e scris de cucernicul diacon Nic. I. Popoviciu.

Cucernicia Sa se ocupă cu o chestiune, cu care m-am ocupat și eu, în anii trecuți, când se scria în „Unirea” de unii frați despre o evoluție, care ar trebui să se săvârșască în Biserica unită. Se cereau unele inovații și introduceri de lucruri noi în cultul dumnezeesc. Ca și acum. Eu eram de părere, că dacă facem prescurtări, să le facem cuminte, cu grije și în mod chibzuit. Esențialul și frumosul să nu sufere nimic. Și să se facă uniform, cu aprobarea mai marilor. În ce privește inovațiile eram — și sunt și acum — de părerea, că cultul bisericii orientale cuprinde o mare bogăție de comori și frumuseți, cu cari putem mulțumi orice suflet creștinesc. Numai să se facă cu evlavie cuvenită și cu pricepere.

Vedeți; în privința aceasta sunt de acord cu cucernicul diacon Popoviciu. Nu sunt de acord, când atacă celibatul, pe care de o vreme

încoace îl „admite” și biserica ortodoxă. Doar I. P. S. Mitropolit Nicolae al Sibiului a fost sfințit preot celibe, iar păr. Beleuță dela Academia teologică din Sibiu e celibe. Nu cumva și cucernicul diacon Popoviciu e în această situație? Că la noi e o tendință spre celibat, e adevărat. Ne pregătim pentru o eventuală separare a bisericii de stat. Doar o anunțase profesorul de drept canonic dela Universitatea din Cluj, și a atins-o acum de curând raportorul bugetului. Acești ortodocși și alte împrejurări ne fac să ne pregătim.

Sunt de acord, aproape în întregime, cu păr. diacon Popoviciu, când vorbește de raportul dintre dogme și cult, mai bine zis dintre dogme și cărțile bisericești. Dar să-l auzim pe Cucernicia Sa: „Între dogmă și cult există o legătură indisolubilă. Acesta din urmă este expresiunea adecvată a celei dintâi. Cultul bisericii răsăritene este însași dogmatica aceste biserici în forme concrete, este o mărturisire de credință făcută în forme văzute. Cine se atinge de acest cult fie prin vre-o ciuntire, sau completare, sau modificare, pe care și-ar permite-o, se atinge de neschimbabilele și netrecătoare comori dogmatice ale bisericii”. — Sunt de perfect acord, părinte diacone! De aceea nici nu aflu de necesar a cita mai departe, ci te iau frățeste de mână, să ne preumblăm puțin în frumoasa și curată grădină înflorită a cultului bisericii răsăritene, ale cărui forme le împlinesc cu drag, convins că prin ele „fac simultan o mărturisire publică de credință” (te-am citat din nou). Să vedem, ce găsim în această minunată grădină:

În *Mineul* tipărit la București, cu aprobarea S. Sinod al Bisericii ortodoxe române, la anul 1909, găsim la 16 Ianuarie „Inchinarea cinstivului lanț al sfântului și întru tot lăuda-

minune: Bernadette ținu, în prezența atentă a drului Dozous, un sfert de ceas mâna asupra flăcării unei lumini — fără ca să o ardă sau să rămână pe mână vre-o urmă de arsură.

Înainte de ultima aparițiune Bernadette primi întâia oară Preasfânta Cuminecătură.

Ea o primi cu o reculegere sufletească îngerească, deplin pătrunsă de darul fără seamăn ce îl primea în inimă!

Comentând viața și personalitatea Bernadettei Soubirous — doctorul Boassarie scrie următoarele:

De optsprezece ori Bernadette a fost martora unei aparițiuni în Peștera Massabielle. Misiunea ei a durat cinci luni, dela 18 Februarie până la 16 Iulie.

De atunci, în tot cursul vieții sale »vizionara» n'a mai avut nici viziuni, nici aparițiuni.

Ea reintră în mulțime. Nimic, de atunci înainte, nu o mai remarcă, dintre tovarășele ei!

Iată, o mesageră aleasă de Dumnezeu pentru a ne transmite poruncile, cari, mai mult de o jumătate de secol, au pus în mișcare Franța și lumea întreagă; cari au făcut să reinvie marile pelerinaje — întrerupte cu Cruciadele, — o mesageră a căreia rol este scurt și care nu păstrează nici un reflex al marelui misiuni, ce i-a fost încredințată.

În curs de opt ani, la Lourdes, obiect al tuturor curiozităților, nimic nu a putut tulbura simplitatea inimei ei; ea va reproduce zilnic aceeași poveste, în același fel, cu aceiași termeni de nimeni și nici odată nefiind adusă în încurcătură. Toate subtilitățile eșuară înaintea siguranței și exactității amintirilor sale.

Izvorul vindecător țâșni, vindecările cele mai eclatante se repetară zilnic și la toate unii reprezentanți ai științei oficiale răspund cu un singur cuvânt: *halucinație!*

Dar halucinația nu este niciodată altceva decât amintirea unei senzații deja trăite. — Ea nu ne poate da reprezentarea unui lucru necunoscut! Nu veți putea vedea, în visurile voastre basilica San Pietro din Roma dacă nu ați vizitat-o sau dacă ea nu s'a gravat în spiritul vostru din o pictură sau desen. Halucinația nu creiază, nu inventă nimic, ea nu există pentru orbii sau surzii din naștere. Ochii celui dintâi, urechile celui de-al doilea, nu pot reproduce un desen, nici prinde un sunet.

Am întrebat — zice Christian — de-o sută de ori bolnavi, cari au văzut pe Dumnezeu, pe Prea Curata, sau Sfinți. — Invariabil îi vedeau sub forma în care erau în cărțile lor de religie, sau pe tablourile și icoanele din biserica satului lor.

Tablourile sau statuile cari decorau la 1858 biserica din Lourdes, în momentele aparițiunii, nu puteau da o icoană a Prea Curatei dela Peșteră.

Ele erau acele ale Mariei Mame cu copilul Isus în brațe; Fecioara dela Peșteră este o Fecioară adolescentă, îmbrăcată cu o haină de cute albe, cu rozarul pe braț, cu roze de aur sub picioare.

Aceasta e Fecioara Imaculată a lui Piu IX-lea, care ne lasă să întrevădem pe Fecioara sf. Rozar, al lui Leon XIII-lea.

tului Apostol Petru". Iată cum îl mărește Biserica ortodoxă pe S. Petru: „Astăzi temelul Bisericii, Petru, piatra credinței, ne pune nouă înaintea cinstitului lanț spre sufleteasca întărire... Strălucește lanțul tău, o verhovnice pururea mărite, ca soarele ceresc... Roma nepărăsind, la noi ai venit prin cinstitele lanțuri, care ai purtat, cel ce ai fost decât Apostolii mai întâi pe scaun șezător... Pe piatra dumnezeieștii tale mărturisiri fiind întăriți, cela ce ești pe scaun mai întâi șezător, lauda Apostolilor lui Hristos... Piatra Hristos, pe Piatra credinței, pe cel mai întâi decât ucenicii pe scaun șezător, îl preamărește luminat... *Ca pe un mai mare și înțelepților apostoli și descuetoare al împărăției cerurilor te laudăm pe tine cu credință, Apostole... Petre... Pe cel mai mare și mai întâi decât Apostolii, pe dumnezeiescul ucenic al adevărului, pe marele Petru să-l laudăm...*”

În același *Minetiu*, la 29 Iunie, găsim lauda sfinților apostoli Petru și Pavel și cântăm: „Cu ce cununi de laude vom încununa pe Petru și Pavel, pe cei despărțiți cu trupurile și uniți cu duhul, pe cei marii vestitori de Dumnezeu, pe acela adevărat ca pe căpetenia Apostolilor, iară pe acesta ca pe cel ce mai mult s'a trudit decât ceilalți... *Petre mai marele preamăriților Apostoli și piatra credinței și Pavel de Dumnezeu grăitorule... rugați-vă lui Hristos pentru noi*... — Tot acestea le vom găsi, cucernice diacoane, și în svetilna a 11-a dela Utrenie, și în deslegările dela morți. Cunoaște și vezi, părinte diacoane, că Petru a fost pus de Domnul căpetenie, mai mare, temelu al bisericii Sale și al Apostolilor Săi!

Dar să te mai obolesc puțin, cucernice diacoane! În același *Minetiu* laudăm la 2 Ianuarie pe cel dintru sfinți Părintele nostru Silvestru, Papa dela Roma: „Părinte purtătorule de Dumnezeu Silvestre, stâlp de foc te-ai arătat, cu sfințenle povățuind adunarea sfințită... Riu al bunelcredinței arătându-te, Silvestre, tot pământul l-ai adăpat cu râurile dogmelor tale...”, iar în *Icos* s. Biserica ortodoxă îl cinsteste pe Silvestru Papa dela Roma așa: „Im-

bogăfindu-te cu scaunul căpeteniei apostolilor, te-ai arătat slujitor lui Dumnezeu preaminat, împodobind, întărind și mărin Biserica cu dogme dumnezeiești... prea înțelepte Silvestre... Mai înainte am văzut, că Biserica ortodoxă recunoaște Primatul S. Petru, iar acum vedem, că îl recunoaște pe s. Silvestru de urmaș în primat al S. Petru și îi recunoaște S. Silvestru dreptul de a împodobi, întări și mări Biserica cu dogme dumnezeiești. Suntem deci de acord, părinte diacoane, că „cultul bisericii răsăritene este însăși dogmatica acestei biserici în forme concrete, este o mărturisire de credință făcută în forme văzute”. Cucernicia Ta fi numai consecvent și pleacă-te în fața Primatului Papal!

Și fiindcă ai vorbit de epicleză, te rog, frate diacoane, să citești împreună cu mine rugăciunea din *Liturghierul* bisericii răsăritene: „Doamne, cela ce ai trimis pe preasfântul tău Duh, în ceasul al treilea Apostolilor tăi, pe acele, Bunule, nu-l lua dela noi, ci ne înnoiește pe noi, cari ne rugăm ție”. Cum vezi, cucernice diacoane, aici S. Duh e al Fiului, dar în ecfonisul al doilea de după Tatăl nostru îl mărturisim de al Tatălui: „Cu darul și cu îndurările și cu iubirea de oameni a unuia născut Fiului tău, cu carele împreună bine ești cuvântat cu preasfântul și bunul și de viață făcătorul tău Duh...”. De câte ori, preoțindu-te, vei zice rugăciunea dela epicleză și ecfonisul acesta, să te gândești, cum poate fi S. Duh și al Tatălui și al Fiului, dacă nu precede și dela Tatăl și dela Fiul?

Dar dă-mi mâna, încă puțin, să te duc în frumoasa grădină a Euhologului bogat, tipărit în București la 1920 cu binecuvântarea s. Sinod, și să-ți arăt o mărturisire de credință foarte ortodoxă, la pag. 510—511: „Mărturisesc, că trei cete sunt ale sufletelor acelor, cari se duc din lumea aceasta: *Cea dintâi* este a Sfinților, cari se duc la cer și cu Hristos împărătesc... *Cea de a doua* a sufletelor necredincioșilor păgâni, a ereticilor, a creștinilor, cari au trăit păgânește și fără pocăință au murit, al cărora este iadul și focul gheenei, căci precum sfinții din parte iau acum răsplătire, așteptând

să-și ia bucuria cea desăvârșită cu trupul, atuncea la a doua venire a Domnului nostru Isus Hristos, când vor învia morții, așa și sufletele acelea ce sunt din parte în munci, nu se muncesc acuma cu desăvârșire, ci așteaptă să-și ia munca cu trupul atuncea la nemitar-nicul divan cu hotărîre veșnică. — *A treia ceată* de suflete sunt ale acelor, cari au murit întru pocăință, dar grăbindu-i moartea n-au apucat a-și face canonul pentru păcatele lor, pentru cari și s. Biserica prin jertfa cea fără de Sânge a Stăpânului Hristos, cu rugăciunile, cu postul, cu milosteniile și cu alte faceri de bine, milostivește pe Dumnezeu și le iartă păcatele”. Noi, cinstite diacoane, la ceata a treia îi zicem — *Purgator*.

Dar să nu te mai obolesc, frate dragă, noi uniții: „de câte ori împlinim formele cultului răsăritean facem mărturisire publică de credința ortodoxă, care nu (e intercalat de mine) stă în contradicție cu dogmatica apuseană”. Cunoaște și vezi, cât de înțelepțește au spus strămoșii noștri, când la 1700 s'au unit cu Roma, că primesc, mărturisesc și cred toate câte le mărturisește și crede Biserica romană. Iar cucernicia ta, care spui așa de frumos, că cultul bisericii răsăritene este însăși dogmatica acestei biserici în forme concrete, vei fi atât de consecvent să primești și să îndemni și pe alții să primească învățăturile clare și precise din cărțile liturgice ale Bisericii orientale, cari spun atât de lămurit credința pe care de 1900 de ani o crede, mărturisește și propovăduiește biserica romană.

Nu m-am supărat de loc, frate dragă, că ne-ai numit pe uniți „corcitură”. E o urmare a orbiei sufletești, în care ai fost ținut, dar acuma, când mi-ai dat prilej să-ți alung tina de pe ochii minții, vei cânta împreună cu noi: „...să ne luminăm cu serbarea și unul cu altul să ne îmbrățișem”, — iar noi iertăm toate pentru învierea, în a cărei atmosferă suntem încă.

Cetiți și răspândiți: „UNIREA”

Fabisch, distinsul sculptor, primi greaua misiune de a reînvia în marmură frumusețea care a fermecat pe Bernadetta.

El a venit la Lourdes, îngrijat de ce avea să facă. — Se neliniștea de povestirea ce i-o va face această copilă ignorantă, credea că n'o să afle pentru Fecioara decât un tip vulgar, cu vestminte fără grație și fără măreție.

Vederea Bernadettei nu-l prea liniștea. Dar, dela cele dintâi întrebări, artistul fu liberat de orice îngrijorări. El întrebă de atitudinea Fecioarei, când a zis: „Eu sunt Nepătata Zămislii”. — Copila a făcut acel gest al cerului, care a uimit atât de mult și a făcut să se verse lacrimi. — „Aceasta a fost pentru mine o revelație — scrie Fabisch; statuia mea era compusă. — Nu voi uita, atât cât voi trăi această răpitoare expresie!”

Sculptorul își modelă opera după indicațiunile copilei, până ce dânsa recunoscu copia fidelă a Nepătatei Zămislii. — Artistul credea la un moment dat, că a prins idealul divin, care s'a arătat ochilor Bernadettei. Dar când Fecioara de marmoră fu desvăluită înaintea ochilor ei, copila strigă: „Foarte frumos! — însă totuși nu e — Eal O nu, diferența este ca între cer și pământ”. — O! dacă aș fi eu pictorișă, și așa de abilă pentru a reproduce ceea ce am în spiritul și în memoria mea!

Ei bine, ce ar fi făcut ea? Dacă ar fi putut să intruchipeze pe pânză, sau sculpta în marmoră, prototipul contemplațiunii sale, ea ar fi trebuit să exprime, de sigur, o figură cu mult

mai divină decât aceea pe care au putut-o realiza mâinile artistului.

Cum s'ar fi putut ridica cu un elan atât de simultan, așa de sus, gândurile unei copile până la contemplarea unui ideal atât de pur, pe care nu-l putea atinge artistul eminent și atât de versat?

Cum a putut ea vedea, într'un moment de halucinație sau vis, ceea ce spiritul omenească nu putea concepe, dacă ea nu ar fi văzut cu ochii săi, ceea ce ochiul însuși al geniului nu a putut vedea?

Fecioara avea întreaga intruchipare omenească, și totuși era un ideal mai perfect, mult mai pur decât toate modelele pe care Bernadetta le vedea în jur de sine. — Lumina care o încunjura pe Ea nu semăna cu licăreala țărânelor! Toată candoarea prea pală și țesătura hainei prea grosieră pe lângă feciorelnica Ei robă; toate nuanțele de vânăt (bleu) au trecut pe sub privirea ei și Bernadette totuși n'a aflat culoarea centurei Fecioarei. — Sidedul și cristalul erau mai puțin transparente decât boabele rozarului, aurul lânțisorului cu totul altfel și cu mult mai strălucitor decât aurul nostru!

Numele Fecioarei — transmis Bernadettei — n'a fost rostit nici odată și de nimeni până la ea. Bernadetta îl repetă pentru a și-l fixa în memorie — fără a-i cuprinde înțelesul. Dar acest izvor necunoscut ce țâșni din adâncurile peșterii, care produce 122 000 de litre apă la zi? Da, da. Izorul sfânt care țâșni la porunca Prea Curatei, și care curge de-atunci necurmat, din

dulceața căruia au gustat atâți însetați, epileptici, tuberculoși, canceraji, trupuri-cioburi prinse în pieptare de gips, batalioane târate, cu ochii umezi, în fața Peșterii, pe care acum atârnă aninate sute de cârji, — mărturii ale Puterilor nemărginite, ale milei Mamei noastre Celei Neprihănite!, nu este putere omenească să poată descrie, suflet să nu se cutremure, frunte să nu se prostearnă, buze să nu sărute — infiorate ca și Bernadette — terasa pietruită azi, pe care mame cucernice își odihnesc trăsurilele cu odraslele lor, în atmosfera aceasta de-o puritate supra-pământeană care învalue totul în acest Lourdes-biserică, în această grădină cerească, — oraș mai surizător decât ori care altă ziduire omenească a bătrânei Europe.

Pelerinul care te-a văzut te dorește cum își dorește casa părintească, cum își dorește zimbetul mamei sale adormite pe veci, cum s'ar stămpăra de plâns în brațele tatălui său — trecut în lumea umbrelor.

Dar pelerinul, căruia marele Dumnezeu i-a hărăzit norocul să-și poarte suferința și învierea prin feeria așezării tale — o, el a mai adus de acolo un pergament sfânt: *credința*, — sfântă, mare, neguduită, pe care nu i-o va putea clătina în suflet nici o înțelepciune omenească, nici un argument al creierului, nici o dibăcie a satanei — nimic!

El strânge la inimă acest pergament împăcat de atunci, și strigă tuturor cărora poate: Iată am aflat fericirea!

Sovinismul și credința creștină. Ieșirile violente ale rasiștilor germani împotriva evreilor au trezit răsunet în toate părțile lumii. Abstrăgând dela împrejurarea că alarma presei jidovești a fost și este, fără doar și poate, exagerată, ierarhia catolică a ținut să-și spună și ea cuvântul în cauza păcii și a bunei înțelegeri dintre neamuri, fie vorba chiar și de poporul evreiesc și celelalte popoare în sânul cărora trăiesc, de bine, de rău (vorba vine) fiil lui Israil.

Impresionantă a fost mai ales pastorală *card. arhiepiscop Verdier al Parisului* care, de sărbătorile Învierii din acest an, și-a îndemnat preoșii și credincioșii să se roage cu tot sufletul la altarele blândului Nazarinean să înceteze urgia abătută asupra Jidovilor din Germania. — Notăm că purpuratul francez nu e la cel dintâiu cuvânt arhieresc de pace între fiil aceluiși Părinte ceresc, indiferent de neam, lege și limbă. Dăduse doar și de Crăciunul anului trecut o pastorală vibrantă, scrisă în acelaș sens al iubirii creștine, care știe să topiască în flăcările sale pure tot ce-i impuritate în devierile sovietist-naționale. Scria, cu acel prilej, înaltul ierarh:

„Naționalismul însuși, — al cărui principiu, ca atare și în sine, va rămânea, de altminteri, totdeauna sacru, — ușor poate să devină un obstacol (în calea bunei înțelegeri). Susceptibilitățile sunt bănuitoare, și exigențele lor adesea excesive. Fiecare națiune poartă cu ea secole de istorie, alcătuite din dragoste și ură, umilințe și glorie, ambițiuni neizbândite, prestigiu, și nemulțumiri susținute cu perseverență, atâtea curente aproape ireductibile, pe cari fiecare cetățean le găsește în adâncurile firii sale. Împotriva acestor excese trebuie să pătrundem opinia publică de un suflu puternic, suflul de frăție omenească, de moderațiune în dorințe, de iertare a injuriilor, de devotament eroic, dacă e nevoie, din partea noastră a tuturor, spre fericirea frașilor noștri. Numai acest suflu de viață poate lupta victorios împotriva pornirilor de moarte pe cari le purtăm în suflete.”

Apropos de noul cuvânt împăciului *card. Verdier, d. N. Iorga*, osândind civilizația de astăzi care „strigă, amenință, lovește și omoară”, are, prin „*Neamul Românesc*” rânduri de deosebită considerație: „Dacă guverne, în numele unei democrații pe care nu toți o înțeleg în același fel, au protestat în numele învățăturilor pe care le-am primit noi din vechea generație, e o onoare pentru Biserica Apusului că, prin glasul arhiepiscopului din Paris a osândit, cea dintâiu, întoarcerea pesimismului.”

Roma a rămas credincioasă vechei civilizații „de origine și etnică, și romană, și creștină”, pe care a tot aprofundat-o și îmbogățit-o sub cele trei aspecte ale sale: respectul față de drept, mila față de om, și iubirea de frumusețe, cum așa de plastic remarcă *d. Iorga*. O mică dovadă dintre altele, mi, la fel: De Rusalile anului trecut postul de microfonie modernă a Vaticanului răspânda, în lungul și atul pământului, în 24 de limbi diferite, pericopa din Faptele Apostolilor cu miracolul limbilor din cele dintâiu Rusalii ale creștinismului. S'a început cu latina, limba oficială a Bisericii Apusului, și s'a continuat cu engleza, chineza, daneza, franceza, germana, greca, irlandeza, norvegiana, italiana, japoneza, slovena, svedeza, olandeza, poloneza, româna, sârbo-croata, maghiara, indiana, siriaca, araba, chaldeea, malabareză, senegaleză, ca să se termine cu dialectul pamirian din centrul Astei. — Roma creștină, ea singură, respectă dreptul la viață al tuturor limbilor, are milă față de toți oamenii și iubește de fapt frumuseța ce se manifestă pretutindenea sub soare, la fiil tuturor neamurilor, pe cari știe să-i îmbrățișeze cu aceeași dragoste de Malcă. (*R. Negru*).

Spre alte orizonturi

— La chestia: progresul în biserica noastră română unită —

de canonicul **Nic. Brnzeu**

II.

Privim unii la alții. Mireanul pare că ar dori să spună ceva, dar îl previu:

— Acum să vedem în concret cele ce formează obiectul discuției mai nou între noi: *cultul Sfintei Inimi și a unor sfinți apuseni, calea Crucii, Rosariul și Binecuvântarea euharistică*.

— Nu e nevoie de nici una din ele se răstește redactorul dela Cluj.

— Așa este! strigă protopopul.

Dragă Iosife, zic eu întorcându-mă către acesta din urmă: cine a cerut voie episcopiei, să-și facă în biserică un „altar” al *sf. Teresa* a Pruncului Isus? Și acum tu vorbești de „hermafroditism”? Știi voi că la congresul unionist dela Velehrad, în anul 1909, protopopul ort. rus Maltzew a cerut ca orientalii să cinstescă *sf. Inimi apuseni*?... Noi ca uniți să nu o facem? Nu e vorba de sărbători legate, ci de cultul lor particular, de credința în eficacitatea intervenției lor la Dumnezeu.

Ce privește *cultul Sfintei Inimi*, revelațiile făcute de Domnul fericitei *M. Alacoque* vor fi valabile și pentru noi uniții. Dar indiferent de acelea, dacă e permis să ne închinăm suliței care a pătruns dumnezeiasca inimă, trestiei, buretului, cum spune *sf. Ion Gură de Aur*, cu atât mai vărtos va fi permis să ne închinăm sfintei *Inimi dumnezeiești*. Reprezentarea grafică, sau simbolul acestui cult, prea anatomic, e discutat de unii, chiar și în biserica latină, dar nu e cu nimic mai curioasă decât cocoșul, scara, lancea sau sfântul „*Căpcăun*” (*Cristofor* cu cap de câine) din iconografia orientală.

Rosariul nu e alta decât boabele de mătâni „prescrise” (adece întrate în prescripțiune) în biserica orientală. Decât că la orientali înzadar ai întreba ce spun ei când trec boabele printre degete? Poate patriarhul ori altul dintre cei cu „ingerescul chip” și-ar răspunde, că el la fiecare boabă zic: „pentru rugăciunile sfinților părinților...” Decât atâta, mai mult face „*Tatăl Nostru*” și „*Născătoarea*” (tu Septimie, zici „*Născătoarea*” întreagă, cu cerere cu tot, sau numai partea de laudă, cum o fac ortodocșii?), cu pomenirea tainelor mântuirii, cari sunt o recapitulare a întregii istorii de salvare a neamului omenesc, și rosarul recitat în comun așa cum o indică în broșura mai nouă *păr. Augustin*, este spre mare folos sufletelor. El nu face concurență Paraclisului sau *Acatistului*, ci are avantajul de a putea fi recitat fără carte, între orice împrejurări. Primirea sau neprimirea lui din partea poporului să fie singurul criteriu la judecarea oportunității acestei sfinte deprinderi.

Calea Crucii e introdusă și la Românii ort., de când au fost pe la Ierusalim. Broșura editată la Lugoj cu această devoțiune suferă de anumite scăderi: tu Iosife ne-ai făcut o rânduială cu cântări luate din *Strașnic*, și la proxima ediție acestea le vom pune în locul vlersurilor a căror melodie mulți nu au de unde o cunoaște. Ea se va răspândi tot mai mult, căci e o reprezentare ilustrată a patimilor Domnului, cu o participare activă a poporului.

III.

Să vedem acum *binecuvântarea euharistică*. Atci avem să deoseblim două lucruri: doctrina și cultul.

— Ce doctrină? strigă redactorul dela Cluj. Cu doctrina suntem în clar, din seminar.

— Tu crezi că ești în clar, și ești, cu ceea ce ai învățat în seminar. Desigur și-s'a propus că în jurul doctrinei euharistice — afară de epleză — e perfect acord între ortodocși și catolici. Durere, nu e așa. Ceice combat binecuvântarea euharistică extraliturglcă, o fac bazați pe o teorie, care admite *veracitatea sacramentului Euharistiei numai în raport cu împărtășirea*. Nici nu ai crede dacă nu ai ceti negru pe alb, unele ca acestea:

„Trupul și sângele lui Hristos nu ne sunt date — în sfânta Taină — neraportat sau indiferent, ci pentru împărtășire, și prezența Domnului în Sfintele Daruri se determină și se limitează numai în acest scop precis. În Apus (auziți și Vă minunați!) după eresia lui *Berengarius*, la începutul secolului XII-lea, s'a dezvoltat un cult cu desăvârșire străin Bisericii din primele veacuri, în ceea ce privește adorarea, închinarea Sfintelor Daruri, printr'o expunere sau etalare deosebită. Cultul acesta tinde să transforme arătarea Domnului în Sfintele Daruri în scopul împărtășirii, în arătarea Lui ca petrecând pe pământ într'un loc anumit — *Christus in pyxide* — Hristos în cutie! Aceasta denotă o împotrivire atât față de Cina cea tainică, de porunca Domnului prin care a dat ucenicilor săi trupul și sângele său: „luați, mâncați... beți dintru acesta toți”, cât și față de minunea înălțării, prin care petrecerea pe pământ ia sfârșit.”

Închinarea Sfintelor Daruri, cari sunt — prin sfințire — adevăratul trup și sânge al lui Hristos, se face în Biserica Ortodoxă numai la Liturghie, când Ele se scot pentru împărtășire, iar mai pe urmă în ducerea Lor la jertfelnic (proscomedier) pentru consumare (sau administrare), fapt ce corespunde înălțării. Prin ele noi ne închinăm Domnului însuși, care e prezent în Sfânta împărtășanie. „Sf. Daruri, Cele lăsate pentru păstrare” (întrucât puterea Lor împărtășitoare se extinde și dincolo de limitele temporale ale Liturghiei) nu se expun, nu se etalează, ci se păstrează în chivotul sau artoforul de pe Sfântul Prestol. În adevăr, atunci când se descopăr sau se iau pentru împărtășire, li-se dă aceeași închinare ca și în momentul corespunzător din Sf. Liturghie, dar odată cu aceasta, totul s'a terminat. Raportul Bisericii Ortodoxe față de Sfintele Daruri cele pentru păstrare, se manifestă nu în tendința de a fi arătate și văzute, ci în scopul de a fi ferite ca Taină sublimă și sfântă, — prezența euharistică a lui Hristos descoperindu-se, revelându-se numai atunci când săvârșește împărtășirea...”

— Ei bine, V'ați edificat? Dacă mai are careva dintre voi chef de a combate cultul extraliturglc al Euharistiei și nu știa până acum pe ce bază să o facă, iată acum are ce a dorit. Hristos nu e în Euharistie decât la cuminecare. Cât ce o pui la „păstrare”, dispăre din ea: o iai să o dai la un bolnav, revinel și toate acestea numai pentru a nu i-se da Euharistiei cult permanent... Qui potest capere, capiat. Dar mă tem că a și căpiat. Dar cu preoșii catolici români *refuz să discut importanța cultului euharistic extraliturglc*. Mulțumesc lui Dumnezeu, că ne-a dat să avem și anumite forme concrete ale acestui cult, încât azi nu se mai poate spune despre noi,

¹⁾ În biserica romano-catolică există chiar obiceiul de a se sfinți hostie pentru ostensorium, adică nu pentru împărtășire. (Aceasta se întrebuițează numai de preot, după o anumită vreme, dar pentru un cu totul alt scop decât cel al împărtășirii: cu alte cuvinte, cu ea nu se împărtășește niciodată). În adevăr, și prin aceasta catolicii țin să rețină pe Hristos pe pământ, să-L aibă în mijlocul lor, să L-se închine. Dar catolicismul e absolut fără nici o putere ca să schimbe voința lui Hristos, care a dorit să se dea pe Sine Insuș numai în Sfânta împărtășanie, nu în altă arătare a Sa, de aceea etalarea Sfintelor Daruri pentru închinare înseamnă un exces de extindere a Euharistiei prin împărtășirea nu numai cu gura, ci și cu ochii (așa numita „impărtășire spirituală”).

²⁾ Vezi Dogma euharistică, de *S. Bulgakov*, trad. românească în revista „Apostolul”, organ al arhiepiscopiei ort. rom. de București, nr. 13-14 din 1932, p. 211.

că între al săi era și al săi pe El nu L-au cunoscut...

Formele cultului euharistic sunt: adorația și binecuvântarea euharistică... Rânduiala acestei binecuvântări a fost tipărită la Lugoj în editura societății misionare, ale cărei președinte sunt. Am dreptul și datorita de a da explicațiile necesare, cu atât mai vădit că acum a ieșit de sub tipar a *treia* ediție.

Se știe că rânduiala „Binecuvântării euharistice” în manuscris, practică la una din mănăstirile noastre, a fost trimisă Venerabilului cor episcopesc spre aprobare, pentruca practica aceasta să nu ia forme prea variate, greu de unificat mai târziu. Pentruca discuția să aibă o bază cât mai largă și pentruca la judecarea cauzei să-și dea concursul un element foarte esențial: primirea acelei rânduielei de către popor, noi am tipărit întâiu „fără aprobare” aceea rânduială într-o broșură. Am făcut-o conduși de „anumit Iperzel”, cum am mai făcut noi și alte celea tot din „Iperzel”. Epuizându-se curând ediția I, ni-s-a cerut alta. La a doua am fost deja în măsură să avem în fața noastră un mic dosar al chestiunii ce se formase, din răspunsurile date de Înălții chiriarhi, la sf. Mitropolie. Într-aceea autorul a prezentat o prelucrare a rânduielei, la care s-au avut în vedere chiar primele impresii ce a făcut publicarea rânduielei; la noua rânduială și-a spus cuvântul și chiriarhul său. Altfel Înălții chiriarh este, din capul locului, susținătorul cauzei, ca a tuturor acțiunilor de progres în Biserica noastră. Al treilea nu a intrat în fondul chestiunii, dar nici contra nu s-a manifestat; ci în general dorește să facem tot ce pune stavilă propagandei sectare și siblene. Că Lugojul ce părere are, nu cred că mai trebuie arătat. În sfârșit, cu ocazia congresului Agrului dela Alud, cultul euharistic a primit confirmare publică și pe teritoriul arhidiecezei.

Dar să revenim la „Rânduiala binecuvântării”.

Am spus că la ediția a II-a am avut la îndemână dosarul cauzei și cu acela la mână i-am dat rânduielei forma care i-am dat-o. Motivele le-am arătat în prefața publicată în Sionul Rom. nr. 5—6 din 1932. Aici volu răspunde abia la observările făcute de prietini noștri mai nou.

— Tu frate Străjeru, ai obiecționat că se face *căderea în genunchi*, cum ai obiecționat și aceea că ar fi la noi preoți cari ingenunchiază după consacrare. Pe cât știu eu, nu preoții noștri ci ortodocșii ingenunchiază după consacrare, am văzut-o eu cu ochii la o liturghie arhierască. Iar dacă o fac, foarte bine o fac, pentrucă o expresiune mai potrivită a sentimentelor ce trebuie să ne cuprindă după coborârea lui Isus pe altar nu există. Și mai e asta o nouă dovadă de existența ingenunchierii în Biserica orientală, față de enormă greșală a celorce susțin contrarul. Acum să presupunem că la căderea de după consacrare — sub Axion — nu ar trebui înconjurat prestolul și că aceea s'ar face încă sub „Pe tine Te laudăm...” nu ar fi cazul ca această cădere să se facă din genunchi, chiar la ortodocși? Mare lucru e că noi am prevăzut-o așa la rânduiala binecuvântării?! În fine, se poate schimba, dar asta nu e decât un mic amănunt.

IV.

Acum *cântările*. Toți v'ați acățat de ele. Tu Străjerule găsești că „Adoro te devote” e stălcită în românește, iar pe contul Imnului Madonei de Lourdes faci gluma auzită desigur dela alții. Tu Iosife visezi pe poezii clasici ai neamului. În corpul rânduielei „Binecuv. euh.” e o singură poezie: „Te ador Isuse”, de care am știut să mă ocup. Asigur pe oricine, că ea nu e o stălcire, căci e făcută de cineva

care deja acum 25 ani publica poezii religioase în reviste literare. La poezia aceasta a fost dificultat, din punct de vedere dogmatic, un singur verset, al doilea. Din acest motiv am schimbat primele două versete. Incolo, deși se ceruse traducerea și a unui alt preot-poet al nostru, am găsit că traducerea aceasta a lui Dafin e cât se poate de bună, ca să nu fie înlocuită cu alta. Aici, frate Iosife, dă-mi voie să te fac atent, că spiritul ce l-ai făcut cu Eminescu, e nelalocul lui, deoarece poeziile și cântecele religioase ce au intrat în uzul bisericesc, nicăirea nu au fost făcute de poezii clasici ai respectivelor popoare.

În ce privește, apoi, *poeziile și cântările* publicate ca anexe la broșura cu „Binecuvântarea euh.” țin să spun că eu în fond nu m'am ocupat de ele. N'am căutat motivele pentru cari a fost luat „Cântecul fecloarei din Lourdes”, și dacă auzeam nemulțumiri înainte de a fi intrat în mașină ed. III-a, aș fi suprimat-o. N'am auzit însă nici un fel de nemulțumire, dimpotrivă: am găsit că la sate aceasta e între cântările ce mai mult se învață de către popor. Cauza nu o știu, dar asta la nici un caz nu-mi servește de indicație că respectiva cântare ar produce vre-o neînțelegere și aș ruga pe cei ce din gura *poporului*, a unei babe măcar, au auzit pronunțându-se „Ave” în felul jidovesc „Ai-weh!” — să mi-o comunice. Pe glume nu mă pot bizui.

Dacă cineva crede că Lui Dumnezeu nu-i fac bucurie, decât cântările gregoriane sau pe cele 8 glasuri ale Răsăritului, cu toate troparele, condacele, irmoasele și podobiile lor, se înșală. Pe lângă cântul oficial, mai greu de executat, s'a introdus în Biserica cel popular, care în Apus a trebuit introdus pentru a preveni protestantismul, iar la noi ferește poporul de a cădea pradă cultului sectar. Cântările religioase ce se formează și se introduc mai nou la noi, se formează după cele apusene: la uniți după cele catolice, la ortodocși după cele protestante! Dar este o enormă greșală și confuzie a spune, că prin introducerea lor se face o amestecare de rituri. „Așa ceva s'ar putea zice — scriam în Sionul no. 5—6 din 1932 — numai dacă s'ar prelua antifoane, cântări graduale și melodii gregoriane. (S'a făcut și acest lucru: călugării ruși trimiși de Ecaterina în Italia să studieze cântul bisericesc, au preluat mult din melodii gregoriane!) *Cântările euharistice și mariane nu sunt strict de ritul latin. Ele sunt cântări populare ce au luat ființă la popoarele apusene de ritul latin.* Ce să facem dacă la noi nu au ființă asemenea cântări religioase, decât colinzile, și ceva cântări la Bobotează, la morți, cu melodiile lor; iar melodii populare mai avem la pricesne, la Tatăl nostru și la Credeu, în unele locuri. *Aceeaș îndreptățire, ce o au în cultul nostru colinzile, pricesnele, viersurile diferite, o au și cântările și melodiile atât de frumoase, transcrise dela poporul apusean.* Ele nu ating ritul însuș, cum nu-l atinge Tatăl Nostru cântat chiar la ortodocși din Banat pe o melodie foarte asemănătoare cu aceea a lui „Pater noster”.

„Oastea Domnului” dela Sibiu în fiecare număr publică cântări religioase pe melodii proprii, sectarii cu acestea cuceresc, toată lumea le are, numai noi să nu le avem? Chiar acum se anunță că a ieșit de sub tipar ediția 3-a din cartea „Cântări Domnului”, ajunsă la 12000 ex.

— Nu e așa, frate Iosife, că la Arad ați introdus și *orga*, (adecă armoniul) în biserică?...

— Dar Roma nu aprobă! Imi replică el.

— Roma nu aprobă să scrii una și să faci alta. Dar dacă vrei să cunoști hotăriri

emanate dela Roma în ce privește rozariul, cultul unor sfinți apuseni, al Sfintei Inimi, Iltanile, Corpus Domini, etc., la Orientali, vezi *Bran, Prolegomena* pp. 90—92. Iar la binecuvântarea euharistică în biserica noastră aprobarea Romei o avem cu no. 7531 d. 11 Febr. 1932 Nunț. ap. București.

* * *

Am zăbovit cam mult. Soarele se pleacă spre Apus și mai avem până în localitatea proximală. Repede ne ridicăm și plecăm. Cum noi nu mai avem nimic de spus mireanul începe:

— Sfințile voastre, toți vorbiți în bună credință, toți sunteți mânăți de interesul ce-l aveți pentru binele nostru, al credincioșilor. Vă rugăm, nu citiți numai în cărțile liturgice și canonice, citiți și în sufletele noastre. Dacă Vecerniile cu litii și Pavcernițele și alte slujbe, de 1500 ani, nu au fost în stare să atragă poporul în așa măsură la biserică, cum îl atrag mai nou devoțiunile ce le discutați ss. voastre, nu poate fi și asta o indicație? Am citit în Noul Testament, că și sf. Petru, care pretindea cu asprime observarea prescrierilor legii, mânca cu păgânii, de aceea sf. Pavel l-a dojenit. Azi, când în popor se manifestă o tendință spre viața religioasă conștientă, activă, chișibușeriile rituale sau istorice, canonice (?), nu pot forma piedecă în calea acestei tendințe. Și dacă ar forma-o, trebuiesc ele înlăturate, dar nouă să ne lăsați calea deschisă. Căci Hristos nu a murit pe cruce pentru chișibușeriile rituale, ci a murit Hristos, pentruca lumea viață să aibă și mai multă să aibă...

Ne apropiem de sat. S'a însărat deabinele. Biserica e iluminată. Intrăm și noi. Abia încăpem de mulțimea ce ingenunchiază. La altar preotul cântă: „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați...”

Poporul, și cu el noi toți, răspundem într'un glas: Cu noi este Dumnezeu...

(sfârșit)

Pe răbojul Reuniunilor mariane. —

Ne place a crede că *Reuniunea „Sf. Maria” a femeilor române unite din Sibiu* este cea mai veche, înființată fiind la 22 Mai 1887, și având ca primă președintă pe Dna Elena Br. Popp, iar ca secretar pe actualul protopop unit al Sibului, N. Togan, pe atunci cooperador parohial. Între inimoșii ei inițiatori și sprijinitori nu lipsește nici marea figură a trecutului, alesul fiu al neamului, Gheorghe Barițiu, care și doarme somnul de veci adumbrat de brăduleții bisericii lui Bobb.

Dela data înființării, cu o mică intrerupere pricinuită de valorile răboiului mondial, a dezvoltat o muncă intensă, rodnică pentru „decorarea și provederea cu celea de lipsă a bisericii”, cum se fixează în statute, ca și pentru intensificarea practicei creștine de către membre, și ajutorarea celor năpăstuiți de soartă și lipsiți de mijloace.

De prezent numără peste 300 membre și bărbați de încredere, găsindu-se supt înaltul patronaj al I. P. S. nostru Părinte Mitropolit Vasile.

Activitatea ei binecuvântată n'a fost stăjenită nici de criza materială și financiară prin care trecem, urmându-și programul bine stabilit: Serbarea Pomului de Crăciun pentru săraci, ajutorarea bolnavilor din Spitale, ca și a infirmilor din azil.

Și anul acesta, cași anul trecut, s'a continuat seria conferențelor religio-morale în Duminecile și Sărbătorile din Paresimi, conferențind păr. *Ion Isalcu*.

La propunerea Dnei președ. A. Togan, s'a hotărât cu mult elan înființarea unui *curs de țesut* în fosta școală confesională, astăzi

„Casa culturală s. r. Rusu“, cu scopul caritativ de-a asigura pâinea de toate zilele câtorva fețițe sărmăne, cari vor lucra sub conducerea desinteresată a membrilor din comitet.

Celea două biserici unite s'au bucurat întotdeauna de cel mai larg sprijin.

A doua zi de Sf. Paști, în fața unui numeros public care a ticsit total marea sală „Unicum“, a avut loc tradiționala *reprezentare artistică*, reușită peste așteptare atât moralmente cât și materialmente, datorită concursului efectiv al familiei Acsente, cunoscuți și apreciați de publicul sibian ca remarcabile forțe.

În „Muza dela Burdujeni“ farza lui C. Negruzzi, Dl Acsente s'a întrecut pe sine. Comedia instructivă „*Pentru ochii lumii*“ de Labiche, localizată de Gil și jucată de un grup select de diletanți și diletante, sub priceputa conducere a Dlui Acsente, a ținut publicul într-o continuă înviorare, stârnind un haz sănătos.

Nu putem decât felicita călduros comitetul pentru interesul arătat și munca desfășurată. Dl Acsente și trupa să fie asigurați de simpatia și recunoștința întregii asistențe. — Cu Dumnezeu înainte!

Mons. Dolci și seara de 6 Iunie 1930.

Restaurația are destule momente încă necunoscute marelui public. Sarcina destăinuirii și dilucidării lor revine istoricilor din vremi de mai târziu. Un număr din urmă al cotidianului italian „*Corriere della Sera*“ ocupându-se cu istoricul semnării Concordatului român, desvăluie, incidental, și un moment sugestiv și inedit, din vremea Restaurației. Îl redăm și noi, după „*Ordinea*“ din București, fiindcă îl socotim extrem de interesant:

„Iscălirea concordatului trebuia să se facă la începutul lui Iunie 1930. E nevoe să reamintim că în vremea aceea a vorbi de revenirea principelui Carol, pe atunci în exil, era considerat aproape ca un delict. În seara de 6 Iunie *Monseniorul Dolci* pofți la masă pe ministrul cultelor și alte personalități politice ca să se procedeze, după acordurile cu guvernul, la iscălirea faimosului concordat cu Sfântul Scaun. Masa s'a desfășurat în tihnă în liniștea locuinței Nunșului care, prin tăcerea ei, prin ferestrele gotice, prin marile odăi neîmpodobite, reamintește o mănăstire.

„La sfârșitul mesei, după cordiale și liniștite convorbiri, au fost aduse diferite acte ale concordatului și, cu o procedură simplă și neobicinuită, Nunșul și ministrul cultelor, ca delegatul guvernului, le-au citit, le-au găsit în regulă și le-au iscălit. Atunci Monseniorul Dolci aduse șampania, umplu paharele la toți și ridicând pe al său, se pregăti să facă un toast. Toți au crezut că dânsul voia să celebreze o clipă atât de solemnă, dar Nunșul, spre ulmirea tuturor, spuse: „Să-mi dați voe acum să vă învit să ridicați paharul în sănătatea Regelui Carol II al României!“

„Ministrul cultelor se îngrozi. Toți fură înspăimântați. Nunșul devenise el un subversiv? Indrăznește să vorbească astfel de un personaj despre care nu e voe să se pomenească? „Dar Nunșul surâse și adăogă:

— „Nu știu dacă ați aflat că Principele Carol a sosit în seara asta în România, iar acum sboară spre București?“

„Diplomația vaticană fu cea dintâi care aflase evenimentul“.

Așa cotidianul italian. Și n'avem motiv să ne îndoim că n'ar fi fost așa. Nu e nici primul, nici ultimul caz, când trimișii Vaticanului s'au dovedit a fi cei mai fini, cei mai bine informați și mai prevăzători diplomați ai globului.

Mugurii de Paști

— Câteva însemnări istorice pe marginea unui articol al d-lui G. Bogdan-Duică —

de Dr. Nicolae Lupu

În numărul de Paști al ziarului „Universul“ dl G. Bogdan-Duică, pentru a-și arăta vastele sale cunoștințe în ceea ce privește unele tradiții superstițioase la poporul nostru, a scris un articol cu titlul de mai sus, în care, poate fără să-și dea seama, — căci nu ne putem închipui ca un profesor de istorie, într'un articol atât de mic, intenționat să facă atâtea greșeli istorice — vrând să apere obiceiurile vechi și nevinovate ale poporului, se aruncă cu toată furia asupra Blajului, și în special asupra episcopului de pie memorie, care a fost unul dintre cei mai mari episcopi pe care Românii din toate timpurile i-au avut (vre-odată, asupra lui *Petru Pavel Aron*, pe care domniasa, fără de nici un scrupul, — îl numește simplamente: „*stupid*“.

Dl G. Bogdan-Duică, la sfârșitul scurtului articol, declară că a voit numai să aducă aminte de un moment interesant din Paștile vechi ardelenesti, nu să explice momentul, că anume în vremurile mai înainte de 1813, unii Români, în loc de Paști, luau muguri.

„Paștile“, atât de obișnuite în Ardeal, și chiar și în unele părți ale Vechilului Regat, dl Bogdan-Duică le numește „*Cuminecătura*“, de și este deosebite, pe care i-o ar putea spune ori și care preot dela sate, fie catolic (sau român renegat, cum îi place d-sale să ne numească), fie ortodox (bulgar, sârb, rus, grec, sau român nerenegat). „Paștile“ nu sunt decât o pâine și un vin binecuvântat, prin rugăciunea din Moltfelnic, rostită de preot asupra pâinii, vinului, ouălor și cașului, în Jola ori în Sâmbăta mare, dar nu cu formula consacării dela liturgie.

Acest obicei, de a se da credincioșilor la sărbătoarea Învierii în loc de Cuminecătura „*Paștile*“, cari nu sunt Sacrament sau Taină, ci sacramental sau cerimonie, adică, pâine și vin binecuvântat, precum sunt binecuvântate și stălpările în ziua de Florii, și ouăle și cașul la Paști, sau coliva —, probabil că a fost introdus de cătră calvinii, și nu e locul să-l discutăm acum, ci voi căuta să arăt învinuirile răutăcioase și neadevărate ale d-lui G. Bogdan-Duică, aduse episcopului P. P. Aron și Blajului.

Articolul d-sale începe astfel: — „În socotelele săborului mare al uniților, în timpul episcopului Ioan Pataki, dela Blaj, la anul 1725 s'a decis canonul lor: „Aflându-se unii, ca aceia cari în loc de Paști iau de mânăncă mugur, sau alte ierbi, și se lapadă de obiceiul și de porunca bisericii, de aceia se lapadă și biserica, oare până când nu se vor pocăi și nu se vor întoarce cu umilință și cu ascultare cătră biserică“.

Dl Bogdan-Duică caută apoi să dovedească cu citate din cartea d-lui *Silviu Dragomir* „Istoria desrobirii religioase a Românilor din Ardeal în secolul XVIII,“ că mugurii s'ar fi introdus la creștinii ortodocși în loc de paști numai din ură față de uniți. Dar uită să spună că oare la uniți din ce ură se vor fi introdus?

Dar să revin la cuvintele prime ale articolului.

Cred că dl Bogdan-Duică va fi știind că episcopul Ioan Pataki n'a fost niciodată la Blaj, și că pe timpul său Blajul nu era decât un sătuleț unguresc și calvinesc, și că vlădică unit și nici săbor mare sau mic, n'a fost aci înainte de luna lui Maiu 1737. Canonul acela se va fi decis în alt săbor, la Făgăraș poate, sau la Alba Iulia, dar nu la Blaj, cum zice d-sa.

Episcopul Pataki a avut reședința la Făgăraș, dar Țara Oltului mai bine de o sută de ani era supusă direct episcopului ortodox maghiar, adică celui calvinesc (*Bunea, Vechile episcopii românești, Blaj 1902, pag. 95.*) și abia pe vremea sa vre-o 46 de comune din Țara Făgărașului au trecut dela calvinism de-a dreptul la unire (*Barțiu. Pagini alese din istoria Transilvaniei, Sibiu 1889, vol. I, pag. 323.*) Putem susține deci cu *P. Maior*, pe care îl amintește și d-sa, că acest obicei să fie o rămășiță din „*paștile*“, nu din „*cuminecătura*“ calvină, care Taină de calvinii nu e recunoscută.

Apoi dacă pe vremea lui Pataki se vor fi adus canoane pentru a înlătura acest obicei, care ușor putea să treacă în superstiție, au doară în vremea noastră, nu ori și care ierarh ortodox sau catolic ar face tot la fel?

Mugurii de paști — zice d-sa —, i-au perpetuat vrăjbele și luptele religioase. — O fi și poate tot acestea le perpetuază și astăzi, în multe sate, mai cu seamă pela munte, unde aceia cari nu pot coborî la biserică pentru a lua paști, (nu pentru a se împărtăși, căci altele sunt „*paștile*“, și alta *împărtășania, grijanția* sau *cuminecătura*) se simt tot atât de mângâiași dacă pot lua în gură un mugur. Efectul de fapt este același, numai cât dela mugur ușor se trece la superstiție, atribuindu-i-se puteri ascunse, ca și paștilor, pe cari — se pare —, că și dl Bogdan-Duică le confundă cu cuminecătura sau împărtășania.

Dar nu istoria mugurului de Paști se pare a fi fost ținta urmărită de d-sa în acel articolaș, ci cu acest prilej a voit să mai dea o copită uniților. — „Mai târziu — continuă d-sa —, un mare tiran religios (catolic, adică român renegat) comunică Vienei că preoșii schismatici își adunau oamenii în locuri ascunse, unde le făceau servicii și-i împărtășau cu muguri în loc de sfintele daruri“. — Ne întrebăm deci, acel mare tiran religios, catolic, adică român renegat, nu cumva a fost Gheorghe Martonffi, episcopul Albei Iulii pe vremea lui Pataki, Iesuitul Ianos Miklos, Manuil Olsavsky episcopul Muncaciului, ori poate chiar generalul Bucow? (Nu putem presupune că ar fi fost Inochentie ori Samuil Clain, nici Șuluț, și cu atât mai puțin Nahum Șaguna, tatăl mitropolitului Andrei, carele catolic fiind, în mod necesar trebuia să fie și român renegat).

Copita a voit să lovească într'un om mort, acum 169 de ani, încărcat de merite, adică în episcopul Petru Pavel Aron, pe care îl numește „*stupid*“, pentru că mugurii de Paști pe cari i-a combătut în multe părți i-se nălucea a fi meșteșugirea diavolului.

Dar să cercetăm la locul citat de d-sa (*Bunea, Epp. Petru Pavel Aron și Dionisie Novacovici, Blaj 1902, pag. 389*) ce numește acest episcop *meșteșugirea diavolului*:

Pe pag. 386, autorul citează învățăturile episcopului Petru Pavel Aron cătră preoșii săi, referitoare la niște cărți împotriva credinței — atât orientale cât și apusene —, cari aveau mare trecere la poporul de rând, ca „*A doua evanghelie a Domnului; Epistola lui Dumnezeu Savaoft; Povestea sfintei Marii.*“ ș. a., despre cari zice că sunt propovăduirile lui Veliar prin trimișii lui Anturist. Iată ce zice:

— Nici să se înșele cineva să le creadă auzind dintr'ânsele frumoae și sfinte cuvinte, că aceasta este *meșteșugirea deavolului* a-și îmbrăca minciunile cu sfinte cuvinte prin propovăduitorii săi, prin descântători, vrăjitori, iproci“.

Referitor la paști zice: — „Așisderea mare grije or avea preoșii și protopopii la ziua Învierii Domnului a vesti și a învăța norodul ca să nu se lase a se înșela de diavolul, ă cu mare întristare ne caută a auzi,

iubiților, cumcă ori cari sau doară pe mulți dintre creștini într'atăta îi prilestește satana cât, nebagând în seamă dumnezeiasca și bisericăscă poruncă ca să se ispovăduiască tot omul și să se cuminece încă la Paști, se îndestulează a mânca nu știm ce felu de Paști, încă unli niște răsuni purtând în glugă le vând, alții le cumpără nelegiuți, adevă și cea și ceștia ucenicii Iudii, neguțătorindu-și pierirea lui. Iară pe alții până într'atăta îi orbește și la sine îi trage, asemănându-i dobitoacelor pământului și hrănindu-l cu muguri ca caprele în loc de paști" ... etc...

Și acum să facă bine să judece orice creștin nepătimaș, dacă în zilele noastre, în asemenea împrejurări, nu ori care Arhieru român (renegat ori nerenegat) n'ar da aceleași povești clerului și poporului? Pentru ce dar Petru Pavel Aron este stupid?

Crede oare dl. Bogdan Dulcă, că titlul de profesor universitar îl dispenzează de bunul simț de a nu ofența memoria unui mare vlădic, care a făcut și el ceva bine în viața lui? — Căci să nu fi făcut altceva decât să deschidă primele școli românești, în epoca cea mai tristă a istoriei neamului nostru, școalele cari au dat neamului atâția bărbați iluștri, — și totuși ar fi unul dintre marii binefăcători ai neamului, ori cât ar numi dânsul de renegeți pe profesorii și elevii Blajului de ieri și de azi.

Las în seama oamenilor cu bun simț să judece cine este „stupidul“.

Nedumeriri ce așteaptă răspuns. Discuția încinsă pe tema inovațiilor în biserică noastră mi-a trezit în suflet o serie de nedumeriri. Le aștern pe hârtie cu nădejdea că voi căpăta lămuririle de lipsă.

1. Ce intenționează Păr. Iosif Popa, când vorbește de unirea cu ortodocșii, cu expresiunea: „ne vom năzui, ca toate obstacolele să le îndepărtăm, eliminând punctele, cari ne despart de frații noștri“ — De ce nu zice: „Cele patru puncte“?

2. De când nu admite Roma inovații potrivite (nu e vorba de commixtio rituum!) în ritualul oriental?

3. Să se arete, cari sunt acelea „atâtea canoane, adevărate mărgăritare de evlavie“, pentru promovarea cultului euharistic? Ni-se citează unul, care servește numai la cuminecare.

4. Intreb: spus-a cineva, că devoțiunile mariane vreau să înlocuiască Paraclisul și Acatistul? — Noi știm, că unde acelea devoțiuni — cred, că face aluzie la rozar — înfloresc, se folosește mai mult ca ori unde și Paraclisul și Acatistul.

5. Știu dela Sătmăreni, că acolo rozarul era în uz din vremuri străvechi, dar în multe locuri în ungurește, și în fel și fel de chipuri. Ce ținută ar fi trebuit să ia preoțimea de acolo? Să fi declarat războiu acestei pietăți populare?

6. S'a spus că tropare și ectenii la noi nu se mai pot compune. Avem destule. Areteni-se un singur tropar potrivit spre a preamări sf. Euharistie!... Cele ce există își au ocaziile lor și servesc altor scopuri. Dacă ne va da Dumnezeu un sfânt românesc, îl vom lăsa fără oficiu liturgic propriu?

7. Cum să ne explicăm faptul că biserică noastră vrea să fie mai încremenită în ritualismul ei, decât ortodocșii înșiși? Toate popoarele ortodoxe, inclusiv românii din Vechiul Regat și Ardeal, precum și popoarele unite din jur, își au tropare, acatiste, paraclise, ectenii de dată mai recentă, cerute de împrejurări, numai noi uniții stăm locului! Ori suntem cei mai cuminiți, ori cei mai tembelii! Privească Păr. Iosif Popa în Aradul său la ortodocși și vadă, că azi-măne ei vor împrumuta mai multe dela

latini, decât noi. Cum vom sta atunci cu catolicismul nostru?

8. Rog să-mi răspundă, oricine, și la întrebările: Oare revelația făcută de Isus Hristos Sfintei Margareta Alacoque pentru promovarea cultului Inimii sale iubitoare în Biserica Apusului catolic, nu ne sună și nouă? Oare P. C. F. Maria numai pentru latini s'a arătat la Lourdes cu rozarul în mâini? Oare pentru ce nu se poate admite, și e considerat ca anti-ritual, să se zică 50 de Născătoare în onoarea Preac. Fecioare, cum se întâmplă la rozar? Oare pentru ce orice curente mari religioase, cerute imperios de vremurile grele, cum este acum curentul euharistic și cel marian, trebuie totdeauna să se izbească la porțile bisericii noastre ca de ziduri chinezești? (Pr. George Munteanu, vicarul Timișoarei).

Știri mărunte

Mare distincție papală. Sf. Părinte dela Roma a ridicat pe păr. prepozit dela Oradea, Il. Dr. Gheorghe Miculaș, la rangul onorific de Protonotar Apostolic ad instar participantium, cu dreptul de a purta mitră și ipogonation. — La mulți ani!

Bucurii sufletești în Maramureș. Isvorul acestor bucurii: misiuni populare, reușite splendid. Le-a ținut P. Atanasie Maxim, igumenul sf. Mănăstiri dela Bixad. La Dragomirești în zilele de 31 Martie—6 Aprilie, iar la Săpânța în zilele de 8—13 Aprilie. Aici s'au mărturisit și cuminecat 729 de inși, iar la Dragomirești 1765 de credincioși din popor, și intelectuali. Lumea din cele două localități, și din satele din jur, cari au participat la misiuni, își vor aduce aminte de ele ca de praznice mari și neuitate, cum puține i-e dat omului să trăiască în trecerea sa prin viață.

Agru lugojan și orădan la muncă. În fiecare Duminică din Postul Mare lugojenii uniți din Lugoj au avut norocul să asculte câte o conferință valoroasă în cadrele Agrului local. Seria conferințelor a început-o Preasf. Alexandru, căruia apoi i-au urmat: d. Dr. V. Lohan, (despre caracter), păr. Dr. Nic. Brînzen (chestiunea socială, în legătură cu enciclica „Quadragesimo Anno“), Il. Sa, păr. prepozit Ion Boroș (Unirea din Lugoj), păr. C. Zasloji (Stări actuale din Rusia), păr. C. Andrea (Încreștinarea Românilor) și d. maior Cernău (Curente sociale și curente religioase). — La Oradea s'a aranjat o serie de conferințe cu subiectul general: Rezolvirea crizei actuale la lumina principiilor creștine. Au vorbit până acum: păr. Ion Agârbiceanu și d. Dr. Valeriu Pop. Conferințele vor fi continuate și după sărbătorile Paștilor.

Redemptoriști orientali. Congregația religioasă întemeiată de Sf. Alfonso de Liguori, pentru creștinătatea apuseană, câștigă teren și în Răsărit în forme rituale propriu majorității creștinilor acestei părți de lume. Primul pas în această direcție s'a făcut între emigranții ruteni greco-catolici din Canada, acum un sfert de veac. De acolo a venit o mică ceată de Părinți Redemptoriști uniți în Galiția, la 1913. Astăzi congreagația lor numără în Polonia cinci case cu membri ce activează cu rezultate îmbucurătoare atât printre rutenii uniți cât și printre ortodocși. De surescență pentru mănăstire se îngrijește gimnaziul din Zboiska (Lemberg). În 1931 congreagația aceasta a dat deja și un episcop unit: pe P. Nic. Czarneski. — Ultimele așezări ale fiilor uniți ai sf. Alfonso sunt casele redemptoriste din Stropkow și Mihalovce a Cehoslovaciei. Se leagă mari nădejdi de apostolia lor într'o Rusie ce da-va Domnul să scape de bolșevism.

Locale. Măine, Duminică Mironosițelor, va predica în catedrală păr. Octavian Modorcea, prof. la liceul de băeți, iar Duminică viitoare, a Slăbănogului, va predica păr. Dr. Nicolae Lupu prof. la Academia teologică.

— Luni, a doua zi de Paști, Reuniunea Meseriașilor și Comercianților Români din loc a aranjat, în sala de gimnastică a liceului de băeți, o foarte reușită producțiune teatrală, urmată de dans. S'a predat comedia în 3 acte, de V. Eftimiu: Sfârșitul Pământului. În pauze s'a jucat »Călușorul« și »Bătuta«.

— Soc. »Sf. Untre«, — plămădită în urmă cu mulți ani, și înființată în 1927 cu frumosul scop de a contribui la îndrumarea vieții religioase morale, culturale și sociale a poporului românesc prin înlesnirea tipăririi și vânzării publicațiilor de cuprins religios, științific, literar și social, — și-a ținut Adunarea generală în 22 Aprilie c. într'o atmosferă de pace, și de nădejdi bune pentru viitor. — Din întreg venitul anului trecut s'a format un fond de amortizare. — Soc. a editat 9 lucrări, trimise în cea mai mare parte oficiilor protopopești spre desfacere. — Membrii din Consiliu: Dr. V. Macaveiu, A. Lupeanu și Iuliu Maior, ieșiți la sorți, au fost realeși cu unanimitate, iar în locul regretatului Dr. Iacob Radu a fost ales păr. canonic Augustin Magyar din Oradea.

Școli desființate. Amăsuratul legii depuse și mai în urmă votate, cu ziua de 1 Sept. anul curent vor fi desființate: 1. Școlile normale de băeți din: Năsăud, Sighet, Făgăraș, Bacău, Tg-Jiu, Botoșani, Pitești și Râmnicu-Vâlcea; 2. Școlile normale de fete din: Oradea, Turnu-Măgurele, Buzău, Lugoj, Piatra-Neamț; școala de conducătoare de copii din Chișinău, București (Principesa Elisabeta) și Bârlad; 3. Seminarii: Galați, Roman și Curtea de Argeș; 4. Școli profesionale de fete: Făgăraș, Hunedoara, Lugoj și Tg-Neamț; 5. Școlile de meserii din: Drajna (fete), Mărăști (fete), Pogoanele (băeți) și Zătreni (băeți). Apoi: Școala de menaj din Caransebeș și Școala comercială din Piatra-Neamț.

Concertul teologilor din Blaj la Cricău. La Duminică Temii un grup de teologi din Blaj, sub conducerea superiorilor, au dat un foarte drăguț concert la Cricău (jud. Alba), în vasta sală comunală. Cu tot timpul nefavorabil, sala a fost foarte populată, și a răsplătit cu aplauze îndelungate conferința ocazională a păr. prof. Dr. Nicolae Lupu, declamațiile reușite și minunatele puncte de cor, executate de cei vreo 30 de membri prezenți ai Soc. »Inocențiu Micu Clain«. — Merită toată lauda atât aranjatorii locali ai acestui festival, cât și tinerii leviți ce și-au dat silința, și au isbutit să procure publicului întrunit cu acest prilej clipe de elevație și distracție totodată. (p.).

Aniversarea întemeierii Romei. Vineri, în 21 Aprilie c., întreaga Italie a sărbătorit împlinirea alor 2687 ani dela întemeierea Cetății Veșnice. Din acest prilej au fost inaugurate o mulțime de clădiri noi, de noi linii de comunicație, și alte realizări ale regimului actual (ca, de ex. podul de 4 Km., care leagă Veneția de țarm). Tot atunci s'a făcut »aniversarea fascistă«, fiind trecuți tinerii cari au împlinit 14 ani din organizația Ballila în aceea a Avangardei, cei de 18 ani trecând din Avangardă în organizația Tineretului Fascist, iar cei cari au împlinit 21 de ani în Partid și Miliție. Ținându-se totodată și sărbătoarea muncii, s'au adus, cu entuziasm italian, elogi străduinței productive pe toate terenele activității omenești.

† Păr. Gregoriu Mureșianu, fost paroh și prot. on. în Florești, a trecut la cele veșnice Vineri, în 14 Aprilie c. în anul 78 al și 52 al cinstitii sale preoții. Drept răsplătă a meritelor naționale, adurmitul în Domnul a fost decorat în 1930 cu »Coroana României« în grad de ofițer. — Odihnească în pace!

Cărți & Reviste

NIC. CABASILAS: *La vie en Jesus-Christ.*

Trad. S. Broussaleux. Amay-sur-Meuse. 1933. Pagini: 227. Prețul: 15 franci.

Bizantul creștin, chiar și după nefericita ruptură definitivă alui Kerularie, se poate mândri cu teologii de marcă. Printre aceștia loc de seamă are Nic. Cabasilas († 1371), contemporanul lui Ioan V Paleologul. Lucrarea tradusă în franceză de d. Broussaleux (apărută întâiu în »Irenikon«, de unde a fost retipărită) e cea mai aleasă dintre numeroasele lucrări mai mărunte ale autorului celebrei Interpretări a Sfintei Liturghii, cu și mai celebra teză a prefacerii Sfințelor Daruri prin rugăciunea epiclezei. Printre mici greșeli doctrinale, pe cari traducătorul le relevă și rectifică la notă, Cabasilas tratează, în această operă a sa, despre viața suprafirească de care se împărtășește creștinul pe calea celor dintăiu trei taine: botezul, mirul și sf. euharistie, arătând și felul cum este a se păstra această viață. În cartea VII, carea e și ultima a lucrării, atinge și problema uniunii mistice cu cel Preainalt, fără a fi însă complet. — Ori cum însă, această floare a literaturii religioase bizantine e dintre cele mai delicioase.

ROMULUS FABIAN: *Din țara cu bobii de aur.* Poezii. Lugoj. 1933. Prețul: ?

Țara cu bobii de aur e Banatul. Câmpul, holda, satul, pusta, vântul, luna și oamenii, cu visurile și înfăptuirile lor în bine și rău, din acel colț al pământului românesc: asta ar vrea să prindă în linii de poezie autorul acestor versuri ușoare, mlădioase, presărate iscusit și isbutit cu cuvinte din partea locului. Abstrăgând dela câteva icone îndrăznețe, riscat de îndrăznețe, (de ex. bucata: Ea, dela pag. 24), debutul păr. Fabian promite mult. Și sperăm că nu se va opri în drum.

Dr. SIMEON CHIȘIU: *Luna Maiu* închinată Preac. Fecioare Maria. Cluj. 1933. Ediția II. Pagini: 164. Prețul: 10 Lei.

Cărticică de pietate, bine intenționată, și, sigur, de mult bine făcătoare. E mărită simțitor și îndreptată față de ediția primă. Pe lângă 31 de meditații scurte, și îndrumări referitor la reuniunile mariane, mici instrucțiuni cum este a se recita rozariul, intercalând, între o litanie apuseană a Preacuratei și versificații religioase, tot apusene, dar date pe românește, și Paraclisul. Sperăm că la o eventuală nouă tipăritură autorul va mări și îndrepta și titlul cărticelei în felul acesta: Luna Maiu, închinată în Apus scl. Asta de dragul adevărului și al exactității, dat fiind că noi uniții ne ținem de biserica Răsăritului catolic, care dacă are o lună a Mariei, apoi aceea nu-i Maiu, ci August. Și s'ar părea că această cărticică e ticluită în primul rând pentru uniți, nu pentru români romano-catolici.

MAXIM GORKI: *Copilăria mea.* Trad. de A. Frunză. București 1933. Pagini: 246. Prețul 60 Lei.

Autobiografie, cu crâmpete sumbre, trăite în copilăria sa, de marele prozator rus, cunoscut în literatura mondială încă din vremile țariste și, — în deosebire de alți tovarăși ai scrisului, — rămas acasă și sub regimul bolșevic. E o lume ciudată lumea asta a copilăriei lui Gorki, cu multele ei mizerii, viții și lumini amestecate cu umbră. Examinând-o cu atenție și cu ochiu de psiholog, rămâi cu impresia că prăbușirea cea mare ce a urmat era inevitabilă. Germeii disoluției de mai apoi rodeau deja de mult trupul greoiu și opsac al alcătuirii rusești de stat. — Traducerea curgătoare și îngrijită face să fie cetită cu plăcere opera prosatorului străin, până la capăt.

CONSTANTIN KIRIȚESCU: *Dezarmarea Morală.* (Le désarmement moral). București. 1933. Pagini: 58. Prețul: Lei 25.

La o lună dela deschiderea, la Geneva, a conferinței dezarmării, în 5 Martie c., d. Kiriteșcu a ținut în sala Atheneului din București o splendidă conferință, cu indicații privitor la felul cum s'ar putea realiza faptele gândul ce a intrunit în Elveția, la sfat, reprezentanții atâtor popoare. Conținutul conferinței e prins, pe scurt, și în franceză, la capătul broșurii. Se precizează, cu bine cumpănite argumente, două metode ce vor duce la dezarmarea morală, și printr'asta la cea materială: metoda negativă, care consistă în suprimarea din învățământ, presă, radio, cinema, teatru etc. a tot ce poate întări spiritele, și metoda pozitivă: nizuința, pe toate căile, de a deștepta simpatie reciprocă între neamuri. Pentru noi însă, deocamdată, se impune dictonul: Para bellum! Cele 2941 Km. de front, dintre cari abia 817 Km. pot fi socotite ca frontieră sigură (229 de către Polonia, 120 spre Cehoslovacia, și 468 de către Jugoslavia) nu ne îngăduie nici un fel de iluzii pacifiste câtă vreme ceilalți vecini sunt așa cum îi știm.

ÉCHOS d'ORIENT. Revistă trimestrială Kadıköy-Paris. 1933. Anul 36, No. 169 (Ianuarie—Martie). Abonamentul în străinătate: 28, respectiv 30 Franci fr.

Bogată și serioasă ca totdeauna, revista PP-Asumpționiști are în acest număr un studiu excepțional de interesant: Biserica ortodoxă și primatul roman la conciliul din Efes, semnat E. Stefanou, precum și un foarte minuțios Buletin bibliografic de agiografie bizantină și neo-grecă (1918—1931), compus de M. Th. Disdier. Alte articole dau notabilitățile de bun nume într'ale bizantinologiei: R. Janin, V. Grumel, și V. Laurent. Dacă mai pomenim apoi și cronica Diverselor (liturgie, muzică, artă, arheologie bizantină și jubilee științifice) și a Recenziilor, am dat o mică iconă a unei lucrări colective de specială valoare.

DACIA CREȘTINĂ. Foale de orientare și informație creștină. Apare de două ori pe lună. Iași. 1933. Abonamentul: Lei 50 pe an.

Fosta »Sentinelă Catolică« a păr. Gabor și-a schimbat frontispiciul. De-acum va ieși ca »Dacia Creștină«, sub direcția unui Comitet. Primul număr în haină nouă se prezintă promițător, cu articole, articolașe și știri bogate și variate din toate părțile lumii catolice. (Cele mai multe comunicate de P. Felix Wiercinski S. I.). Merită sprijinul cel mai necondiționat, și credem că nimeni dintre cei buni ai noștri nu va închide ușa acestui oaspe simpatic și de bine vestitor.

„PATRIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE ANONIMĂ BLAJ

Convocator

P. T. Domnii acționari ai băncii „PATRIA“, Institut de Credit și Economii s. a. Blaj, se invită cu onoare — în sensul § 13 și următorii din statute — la a XLVII-a (patruzeci și șaptea) adunare generală ordinară care se va ținea în Blaj, Marți în 23 Mai a. c., la orele 15 în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Raportul Consiliului de Administrație, raportul Comitetului de Cenzori, bilanțul și darea absoluturului.
2. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1933
3. Eventuale propuneri

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunare, sunt rugați să depună la cassa institutului, resp. la cassa filialelor din Teiuș și Șarmaș ori la Administrația Centrală Capitulară din Blaj, acțiunile și eventual documentele de plenipotență, până la 18 Mai ora 12 din zi.

Blaj, la 25 Aprilie 1933.

Consiliul de Administrație.

ACTIVE	CONTO BILANT LA 31 DECEMBRIE 1932	PASIVE	
Cassa	57 549—	Capital de acții	10.000.000—
Realități: casele inst. 2 000 000—		Fondul de rezervă 3.000.000—	
„ de vânzare 330 571—	2 330 571—	„ de pensie 1.820.000—	
Acții de bănci	1 400 000—	„ I. M. Moldovan 100 000—	4 920 000—
Efec. fond. de pens. 1 100 000—	2 500 000—	Depuneri	30.851.267—
Scont	56 965 030—	Reescont propriu 14 469.490—	
Cto Curent	10 770 537—	„ la stat 18 962 000—	32.431.490—
Hipotecar	569 740—	Diverse conturi creditoare	2.990.139—
Diverse conturi debitoare	9.417.507 50	Dividende neridicate	32.838 50
Mobilier	140.000—		
Spese de proces	106.445—		
Spese de protest	47 619—		
Pierdere	424 309—		
	<u>83 329.307 50</u>		<u>83 329.307 50</u>

ÊȘITE	CONTO PROFIT ȘI PIERDERE	INTRATE	
Interese Conversiune 240.494—		Interese Conversiune 6.677—	
„ după depuneri 4 202—		„ de Scont 1.284 365—	
„ „ reescont 1.004 038—	1 248 734—	„ „ Cto Curent 483 795—	
Salare	632 000—	„ „ Hipotecar 4.552—	
Penzii	151.128—	„ „ Efecte 28.520—	1.807.909—
Cheltueli de adm.	215.726—	Proviziuni și comisioane	85.931—
Marce de prezență 20.000—		Chirie	219.584—
Fracht și porto	148 019—	Pierdere	424.309—
Contribuție	96.773—		
Competință de timbru 25 353—	122 126—		
	<u>2 537.733—</u>		<u>2.537.733—</u>

Blaj din, ședința Consiliului de Administrație, ținută la 25 Aprilie 1933.

Director: ss. **Victor Muntean**
expert contabil

Pentru contabilitate:
ss. **Victor Moldovan**
șef-contabil, expert-contabil

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

ss. **Dr. Victor Macaveiu** ss. **Dr. Chețianu** ss. **Iacob Popa**
președinte

ss. **Dr. G. Borșan** ss. **I. Br. Micu**

S'a revăzut și găsit în consonanță cu registrele societății.

COMITETUL DE CENZORI:

Blaj, la 27 Aprilie 1933.

ss. **Aurel C. Domșa** ss. **V. Suciu** ss. **Iuliu Maior** ss. **Vasile Moldovan**
președinte

Telefonul „Unirii“

DELA REDACȚIE. Pentru întâia dată, după lungi ani de apariție regulată, numărul 16 al „Unirii“ sosește cu întârziere de o săptămână. Pricina, precum șor se putea bănuși, este dintre acelea care intrădevăr nu atârnă de puterea și voința noastră. Directorul nostru lipsia din țară; iar redactorul a fost chemat pe neașteptate la patul de moarte al tatălui său iubit, pe care a avut marea durere de a-l petrece la locașul dreptilor. — Impărtășind, împreună cu „Unirea“, jalea pâr. Neda, cititorii vor ierta, de sigur, această neprevăzută abatere dela rândul apariției, care nădăjduim dela Domnul să fie nu numai cea dintâi, ci și cea din urmă.

I. Sibiu. Cântarea orientală este o miolătură fără sfârșit. „Telegrafii“ sunt orientali. Este deci firesc, că tânguielile nasale, prinse pe aria „prigoine și favoritism“ în materie bugetară, să nu aibă capăt. Numărul din 22 Aprilie nu aduce, deci, nimic nou. „Partidul dela cărma țării — scriu cucernicii — cu frunțașii lui aparținători bisericii unite“, taie din bugetul mizer al ortodoxiei 50 milioane, și dă uniților 20 milioane! — Deci: tânguirea este îndreptățită. — În durerea ce-l copleșește pentru atâtea nelegiuire, „Telegrafii“ uită să ne spună un mic amănunt: de ce s'a făcut această grozăvie. Că adevărat bugetul ortodox a scăzut în urma reducerii cu 10—12%, a salariilor tuturor slujbașilor țării; iar cele 20 milioane ce sporesc ajutoarele bisericii unite reprezintă întregirea salariilor preoților uniți la limita plăților primite de confracții lor ortodocși și nu s'a găsit până acuma nimeni care să spună că asta ar fi nedrept. Toată lumea recunoaște, că procedura „tehnicienilor“ a fost o monstruoșitate, care nu mai putea dăinui. O recunoscuse, oficial, chiar guvernul lorga, curând după ce o săvârșise. — În aceeași vreme însă „Telegraful“ uită permanent și consecvent alt lucru: că salariile tuturor preoților, inclusive cei ortodocși, sunt mai mici decât ale altor funcționari. Și aceasta din pricina uneltirilor de „dominanță“ ale corifeilor pravoslavnic, cum de atâtea ori am avut tristul prilej să arătăm. Și mai uită un lucru: că, adevărat, și în trecut și acuma „frunțași aparținători bisericii unite“, din partidul dela cărmă, au susținut cu toată inima interesele drepte ale bisericii ortodoxe, atacate de frunțași pravoslavnici. Parlamentarii-preoți ortodocși din Ardeal ar putea dalămuriri prețioase „Telegrafului“ în această privință. — Ne indoim însă că le va primi. Sibiu! cu cânta mereu aria începută. Adevărul și dreptatea nu contează: el face artă pură; artă pentru artă. Așa-i cântarea orientală!

T. Iseroni. Am cetit și noi undeva că prin Japonia s'ar fi aflând câteva zeci de mii de convertiți la ortodoxia foșiană. Că vor fi, că nu vor fi, știe-i bunul Dumnezeu. Fapt e că în țara Mikadoului pravoslavia n'a putut aplica metodele căzăcești de „convertire“ de pe vremea și din împărăția Țarilor. Precum fapt e și aceea că, de când cu stăpânirea bolșevică, în puține părți din lume vei nimeri, fără să dai de fugari ori surghiuși ruși, mai de mult ori mai de curând, și mai superficial ori mai sincer convertiți la un crez care în zile bune nu prea multă bătaie de cap le-a dat. Poate deci să fie vorba de aștia. Nu știm. Atâtea știm că știrilor de întorcere la ortodoxie nu le prea poți da crezământ. Văduceți doar aminte de tămbălăul deacum câțiva ani cu botezarea întru ortodoxie alor o mulțime de „musulmani“ din Dobrogea, întorși cu multă osteneală apostolicească de pe calea păgâneștii pierzării, despre cari însă s'a constatat cu mare mirare că n'au nimic, sărmanii de ei, cu Allah, nici c'au avut vreodată, fiind bieți... lăeți gata să îmbrățișeze ori și ce lege și oricând li-se îmbie prilej să se „ominaască“ și ei mai în lege, pe-un titlu ca acela. — Prin urmare: nimic nouă cu „japonezii“ trecuți la ortodoxie, căci cine știe ce mai poate ieși din toată treaba...

B. Voivodeni. Dacă-i vorba de câștigarea licenței în teologie, cuvântul nostru este cel al Evangheliei: Cine poate cuprinde, să cuprindă. De prisos să insistăm asupra motivelor. Ținem doar de lipsă un singur lucru: să atragem atenția celor interesați asupra faptului că, tot ce-i privește în prealabil pentru ceea ce de urmărit în vederea câștigării gradului de licențiat se află în „Regulament“. Trimțând 15 Lei Librăriei Seminariale din Blaj vor primi acest „Regulament“ cu toate îndrumările de lipsă. Pagubă deci de cheltuielile cu scrisorile pe la Rectoratul Seminarial, de unde, pe lângă toată bunăvoința, nu se pot da răspunsuri așa detaliate ca în numita tipăritură ce știm că are aprobare oficială, cu caracter definitiv. De notat și amănuntele: prima sesiune de examene pentru licență s'a fixat pe zilele de 15-30 Iunie c. Taxele reglementare: 800 Lei. — Deci: cu Dumnezeu la lucru, și Doamne ajută!

Oficiul protopopesc, Ciucea. Am primit abonamentul pe 1932 dela parohiile Bociu, Brășor, Ciucea, Fildul de jos, Fildul de mijloc, Fildul de sus, Hodiș, Huedin, Mărgău, Morlaca, Petrindu, Săcuieu și Muerău. Vă mulțămim pentru interesul deosebit ce ne-ați arătat.

S. Vărădia. Am primit abonamentul dela parohiile Greovaț, Cârnecea, Lățunaș și Surduc în suma de 1800 Lei. Iți mulțămim din inimă. Numerii ceruți dela „U. P.“ s'au trimis.

R. Petroșeni. Am primit 300 Lei în contul abonamentului restant.

Hotel de închiriat

Hotel „CENTRAL“ din centrul orașului Blaj, având cafenea și restaurant, se exaren-dează, dimpreună cu întreg aranjamentul.

Ofertele să se trimită la adresa băncii „PATRIA“ din Blaj.

„VULCAN“ societate industrială pe acții Blaj

Convocator

P. T. Domnii acționari ai societății industriale pe acțiuni „Vulcan“ din Blaj, se învite cu toată onoarea — în sensul § 13 și următorii din statute la

a II-a adunare generală ordinară

care se va ține în Blaj, Marți în 23 Maiu 1933 la orele 16 în sala mare a băncii „Patria“.

ORDINEA DE ZI:

1. Raportul Consiliului de Administrație, raportul Comitetului de Censori, Bilanțul și darea absolutului.
2. Deciziune asupra lichidării societății și numirea lichidatorilor.
3. In caz de continuare întregirea Cons. de Adm.
4. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1933.
5. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari doresc, să participe la adunare, sunt rugați să-și depună la cassa institutului „Patria“ în Blaj, resp. la cassa filialelor sale din Teiuș și Șarmaș ori la Administrația Centrală Capitalară din Blaj, acțiile și eventual documentele de plenipotență, până la 18 Mai ora 12 din zi.

Blaj, la 25 Aprilie 1933.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Active

Cto Bilanț la 31 Decembrie 1932

Pasive

Cto Investiri Industriale	6 000.000—	Cto Capital de acțiuni	2 000.000—
„ Debitori	656.190—	„ Curent	6 887.382.50
Mărfuri	659.020—	„ Creditori	23.187—
Pierdere	1 595 359.50		
	<u>8 910 569.50</u>		<u>8.910 569 50</u>

Spese

Cto Profit și Pierderi

Venit

Cto Interese	422 855—	Din vânzări de mărfuri	486 571—
„ Spese de Administrare	391 706—	Pierdere	1.595.359.50
„ Combustibil	263 722—		
„ Contribuție și Comp. timbru	72 792—		
Pierdere din 1931	930.855.50		
	<u>2 081 930.50</u>		<u>2.081 930.50</u>

B aj, din ședința Consiliului de Administrație ținută la 25 Aprilie 1933.

- ss. **Dr. V. Macavelu** ss. **Aurel C. Domșa** ss. **V. Suclu** ss. **Alexlu Pop**
președinte vice-președinte
- ss. **Leon Maior** ss. **Traian Novac** ss. **Muntean**

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE.

S'a revăzut și găsit în consonanță cu registrele societății.

Blaj, la 27 Aprilie 1933

ss **Victor Moldovan** ss. **Ioan Hentea** ss. **Onoriu D. Suclu** ss. **Adrian Nyergeș** ss. **Ioan Pușcaș**
președinte, expert-contabil

MEMBRII COMITETULUI DE CENSORI.

NOVOTNY

TIMISOARA

TURNĂTORIA DE CLOPOTE
cea mai mare a țării

Telefon 2-43
Fondat 1872

II., Fabrica Strada Lunei Nr. 4.